

TTEDENSKA TRIBUNA

20
din

14 STRANI CLANKOV IN SLIK
Z VSEH PODROČIJ POLITIKE, ZNANOSTI,
UMETNOSTI IN RAZVEDRILA

TEDNIK
SLOVENSKEGA
POROČEVALCA

V mednarodnem geofizikalnem letu sodelujejo znanstveniki 62 držav • Sovjetska zveza in ZDA bosta izstrelile v vsemirje prva umetna satelita • S hitrostjo 28.000 kilometrov na uro okrog Zemlje

Znanstveni podvig stoletja

Prvi je sprožil idejo o sistematičnem, istočasnem proučevanju fizikalnih razmer na naši Zemlji avstrijski polarni raziskovalec Weyprecht že leta 1874. Uvidel je namreč,

MEDNARODNO GEOFIZIKALNO LETO 1957—1958, KI SE JE PRIČELO LETOS PRVEGA JULIJA, POMENI V ZGODOVINI ČLOVEŠTVA EDINSTVENO ZNANSTVENO MANIFESTACIJO VSEH CIVILIZIRANIH LJUDSTEV SVETA. ŽELJA PO TEMELJITEJŠEM POZNAVANJU FIZIKALNIH RAZMER NAŠEGA PLANETA JE Z ENE STRANI ZBLIŽALA ZNANSTVENIKE, Z DRUGE PA TUDI NA TEM PODROČJU ZAOSTRILA NENEHEN BOJ ZA PREVLADO V TEHNIKI IN ZNANOSTI

V oceanografiji bodo uporabili najsodobnejše metode za proučevanje morskih tokov, temperature, slanosti in optičnih svojstev morske vode. Skušali bodo najti mesta, kjer je v oceanskih globinah najmanjša izmena med površinsko in globinsko vodo. Ta mesta bodo v bodoče lahko služila za pokopališča radiokativnih odpadkov, saj bo tam najmanjša nevarnost, da pridejo na dan in nas okužijo.

V aeronomiji pa pripravljajo edinstven program: prvič v zgodovini bo naša Zemlja obkrožal umeten mesec, ki bo nosil merilne naprave za meritve v visokih atmosferah. Od višine, na katero ga bodo izstrelili s trostopenjsko raketo, bo odvisno, kako dolgo bo lahko obkrožal naš planet, dokler ne bo zaradi trenja z redkim ozračjem izgubil potrebno brzino, spremenil svoj tir ter v našem ozrač-

ju zaradi svoje velike brzine v gostejših zračnih plasteh zgorel kot utrinek iz vsemirja. Bil bi odveč govoriti kakor obširne so priprave v drugih panogah geofizike in sorodnih znanosti. Jasno je, da bodo največje

TAKO JE UMETNIK UPODOBIL DOGODEK, KI SE BO ODIGRAL ZGODAJ LETA 1959. TRETJA STOPNJA RAKETE »VANGUARD« JE ODPADELA 230 KILOMETROV VISOKO NAD ZEMLJO. DRUGA STOPNJA HITI PROTI SVOJEMU DALJNEMU CILJU IN NOSI V SVOJI KONICI TRETJO IN ZADNJO STOPNJO, TA PA SKRIVA V SEBI PRVI UMETNI SATELIT.

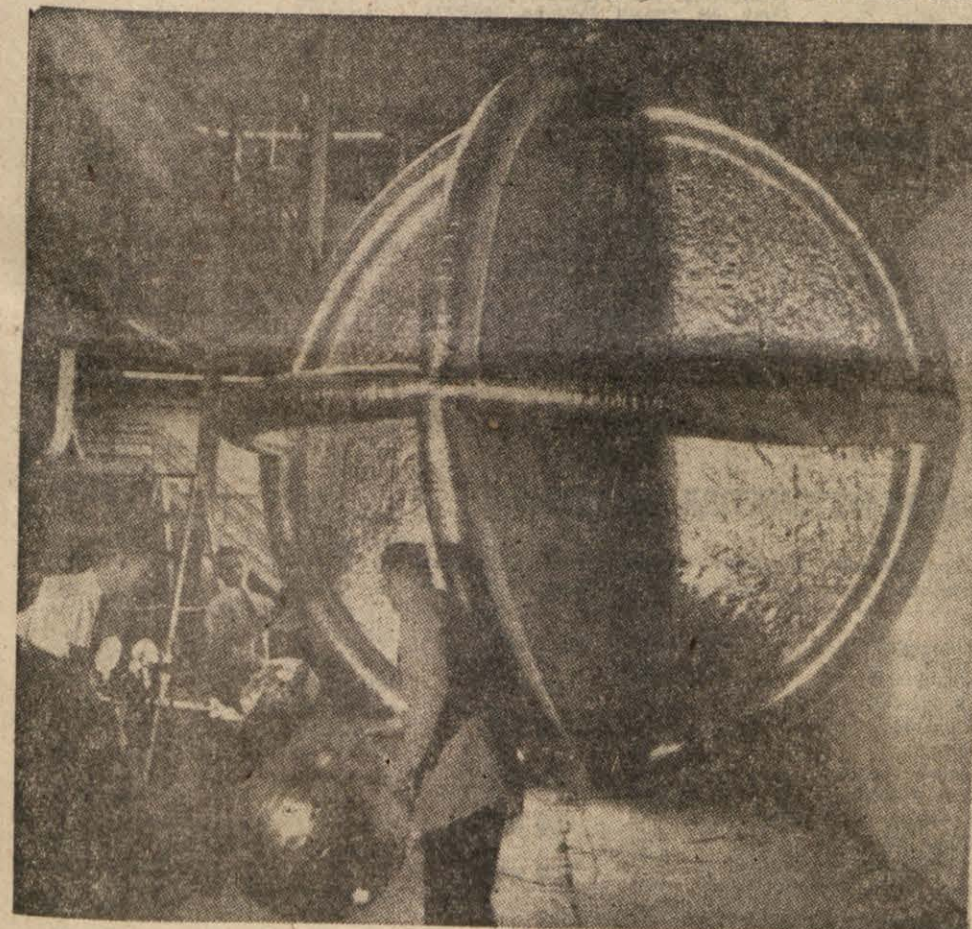
LJUDJE ZE ZDAJ NISO ZADOVOLJNI S PRVIM SATELITOM. ZE ZDAJ GRADIJO MODELE VEČJIH, KI BODO ODLETALI NA SVOJO DALJNO POT MOGOČE ZE CEZ DVE LETI. MOGOČE CEZ PET — NEKAJ JE GOTOVO. LJUDJE SE NA SVOJO POTI PROTI VESELJU NE BODO USTAVILI.

manševne uspehe v MGL šele države, ki so se zanj najbolj pripravile, ki so pravočasno poskrbele za potrebne instrumente in znanstveni kader ter sestavile realen in podroben program.

Med 58 državami se bo ta velika akcija udeležila tudi Jugoslavija. Sprito zelo skromnih materialnih pogojev bo glavno delo usmerjeno k sodelovanju pri atmosferskih meritvah; že obstoječe hidrometeorološke mreže, magnetne meritve bo opravljal na novo zgrajen magnetni observatorij v Grocki, obširnejši program pa si je zadala podkomisija za oceanografijo pri komisiji za MGL. S sodelovanjem Vojno geografskega inštituta v Beogradu ter Astronomskih observatorijev v Beogradu, Ljubljani in Zagrebu bodo proučevali aktivnost Sonca, določali točen čas in opredeljevali kolebanje geografske širine in dolžine. V Beogradu bodo opravili tudi poskuse z vertikalno sondažo ionosferskih plasti, s čimer bomo dobili vsaj nekaj osnov za bodoče prognoze optimalnih radijskih valovnih dolžin v določenih pogojih.

V MGL bodo sodelovali tudi seizmološke postaje v Beogradu, Zagrebu, Skoplju in Sarajevu in v Ljubljani po dograditvi observatorija na Golovcu, ki se bliža zaključni fazi. Čeprav ne bomo mogli sodelovati tako, kot bi bilo zaželeno, upamo, da bo tudi naša država dala v MGL vsaj nekaj skromnih doprinosov.

V. Ribarič

točnih meritev, da je za to potrebna široka razpredena mreža opazovalnih postaj, hiter in zanesljiv prenos vesti, a predvsem: pravilno vsklajevanje dela in analiza podatkov.

Stremljenja znanstvenikov se se razblijala v nič pred velikimi ovirami, ki jim nedorasla tehnika ob prehodu v naše stoletje ni bila kos. 1902—1903 in 1932—1933 imamo sicer tako imenovani polarni leti, v katerih so posvetili precej naporov predvsem proučevanju polarnih področij, vendar se komaj tokrat čuti vsa resnost priprav za znanstveno akcijo, ki jo je organiziral Mednarodni svet znanstvenih zvez.

V glavnem bodo v Mednarodnem geofizikalnem letu (MGL) proučevali svojstva atmosfere in hidrosfere: to je morji in oceanov ter trdnega Zemljinega telesa. Jedro raziskovanj bodo spreminjajoči se odnosi med Soncem in Zemljo, ki bodo v MGL, ko bo Sonce doseglo višek svoje aktivnosti, posebno intenzivno vplivali na razne zelo zamotane procese na našem planetu. Bistvo teh procesov je njihova kratkotrajnost, različni efekti v raznih predelih zemlje, posebno v odvisnosti od dneva ali noči. To narekuje že omenjeno istočasnost meritev, seveda pa tudi primerjane merjenih podatkov.

Razumljivo je, da v MGL ne bodo mogli ustvariti zaključkov o procesih na Zemlji, ki potekajo zelo počasi, kot n. pr. spremembe klime, morskih tokov ali pa spremembe na ledenikih. Za pravilno presojo teh pojavov so potrebne dolgotrajne meritve in pa pravilna statistična obdelava podatkov. Kar se tiče meteorologije, bodo posvetili največ pozornosti proučevanju splošne cirkulacije naše atmosfere, toplinski ekonomiji v atmosferi posebej glede na vlogo ozona v višji atmosferi. V geomagnetizmu se bo malone vse delo strnilo v proučevanje magnetnih neurij, ki imajo svoj izvor na Soncu. Vpliv delcev s Sonca na magnetne pojave na Zemlji, zemeljske tokove, vpliv ultravijoličnih žarkov na nastanek elektronov v visokih plasteh atmosfere, imenovanih ionosfera, zanimivi pojavi severnega in južnega sija v visokih geografskih širinah in svetloba nočnega neba — vse to dokaj zgornjo dokazuje vpliv našega Sonca na življenje naše Zemlje.

Z ZASEDANJA SOCIALISTIČNE INTERNACIONALE

— No, potem pa nam ne preostane drugega, kakor da mi prevzamemo referat o kolonializmu v Franciji.

Sestnajst let je tega, kar je trda roka našega človeka sprožila prvo puško proti tistim, ki so pred tem pokorili mnoge močnejše države in narode. To dejanje je ostro zasulkalo dotlej leni tok zgodovine v povsem drugo smer — v smer upora in samostojnega odločanja o lastni usodi. Danes, ko so dobile besede o tem dogodku že legendarni prizvok, se zdi, da bogati tudi sam pomen, ki ga pripisujemo revoluciji. Bomba v borbi roki nosi smrt — smrt zato, da bi zavarovala življenje. Človek se je tu uprl brezdušnemu mehanizmu, ki ga je hotel poživiti.

Zmagal je.

Yma Sumac pri nas

Oba pa sta se razvnela, ko je nanesta beseda na staro inkovsko glasbo, s katero sta zaslovela po svetu. Pri nas ne vemo dosti o starih Inkih. Slišali smo že o konkvistadorjih, ki so pod Pizarrovim vodstvom do tal uničili to cvetočo staroameriško kulturo, po svojih dosežkih enakovredno najvišjim vrhovom kultur Starega sveta, egiptovski, sumerski, hetitski in tolikim drugim. Brali smo slovit Prescottovo knjigo »Osvojitev Peruja«, videli tu in tam kakšno reprodukcijo čudovite inkovske keramike ali pestrobarnih tkanin, to pa je tudi vse. Kaj malo ali nič pa ne vemo o njihovi glasbi, ki smo jo šele pred nekaj leti spoznali po drobcih, in to prav po zaslugi Moisesa Vivanca, ki se je naslonil na izročilo stare inkovske in kreolske ljudske pesmi ter ju v njihovi harmoniji posređoval svetu. Da pa je v tem uspel, je predvsem zasloga Yme Sumac, ki je s svojim izrednim glasovnim bogastvom — pet oktav — pred katerim je svet naravnost ostrmel, to pesem predstavila vsem, ki jim je pri srcu melodična ubranost starih ljudskih pesmi, zrastle iz radosti in bolečine, preprosti, a vendar tako intenzivni in iskreni v svojem izrazu.

Cas je kar prehitro potekal. Videlo se je, da bi umetnika rada še marsikaj povedala in tako je prenekal misel ostala le nakazana, ne do kraja izrečena. Bilo je tu še vse tisto, kar naju je s prijateljem iz razumljivih razlogov najbolj zanimalo, kakšen vtis je napravila nanju Jugoslavija in njeni ljudje, kolikor sta jih utegnila spoznati. Obema so se zasvetile oči, ko sta

YMA SUMAC Z MOJZESOM VIVANCOM IN S SVOJIM 8-LETNIM SINČKOM.

tem in onem. Tudi sedaj sta na poti. Najprej še dva koncerta v Beogradu, nato spet Pariz in potem Španija, Portugalska itd. Prav do oktobra bo trajalo potepanje. Niti Yma niti njen soprog Vivanco ne pripovedujeta veliko o uspehih. Stvarna sta, govorita o dejstvih ter prepustata drugim, da ju hvatita.

govorila o naših ljudskih plesih, ki sta jih že od prej poznala. Ko sta na koncu še povedala, kako ju je prevzela lepota naših pokrajin in da bosta izkoristila prvo priložnost, za temeljitejši ogled, jima je bilo brati z obraza, da mislita resno in da niso le prazne, vpludnostne fraze...

L. B.

Nemčija nima krajev, kamor bi lahko smerili svojo pot in dejali: bili smo v Nemčiji. Treba je prepotovati vso deželo, da dobiš le deloma pravičen vtis o vsem, kar se dogaja v tem jeklenem srcu prenaseljene Evrope. Predvsem čutimo povsod veliko nasprotje s Francijo, kjer lahko obiščemo samo Pariz in rečemo, da smo bili v Franciji, prav tako je z Londonom in Anglijo in menda tudi z drugimi deželami. Francoz govori o sebi, Nemec o Nemčiji. Francoska atmosfera s svojimi impresionisti, pommes frites in prostitutkami vpliva na nas pomirjevalno, skoraj uspavalno — usoda in bodočnost nam postane brezpomembna pojma. Nemška atmosfera je nabitost polna dogodkov, ki zanimajo vse, ter nas s svojimi pretiranim redom in okrutnim občutkom za realnost utrudijo ter silijo k razmišljanju.

Mesto je staro nad 800 let in leži na umetnem otoku med reko Trave in prekopu, ki so bila izkopani že za vikingske ladje. V tistem času so pričeli mesto imenovati Lübeck, kar je bila najbolj enostavna germanizacija imena Ljubeke, kakor se je imenovala tamkajšnja slovenska naselbina. Kot vsa mesta, ki so nastala na takih vozliščih trgovine in strategije, se je tudi ta kraj razvijal hitro in že zgodaj postal mesto »de furee«. Ze v enajstem stoletju imajo mestni očetje v rokah listine o samostojnosti in takrat je bil kraj predvsem vojaško središče:

POPOTNI VTISI IZ NEMČIJE

Izhod za potiskanje Slovanov proti vzhodu. Dolga leta je bilo to edino nemško pristanišče na Baltičkem morju in so bili kraji do Königsberga pridobljeni dokaj pozneje. V srednjem veku je bil Lübeck veliko središče obrtnišva in potemtakem ne le posrednik, temveč tudi proizvajalec, kar je še večalo njegovo moč. Da je bilo mesto pozneje pomembno za Hanso, ni težko uganiti. Lübeck je bil žrtev in pobornik sporov za nadvlado nad trgovino na Baltiku in le staro pravilo, ki je zapisano nad mestnimi vrati »CONCORDIA DOMI — FORIS PAX« (Sloga na notra — mir na zunan) mu je ohranilo sposobnost za moč v vseh teh burnih stoletjih evropske zgodovine.

Zadnje stoletje je kazalo, da je Lübecku sonce slave zašlo in da bo kraj le arhitektonski spomenik, saj ima nenavadno zanimive stavbe iz vseh obdobj in je prava revija najrazličnejših stilov in šol. Zadnja vojna je to vrednost občutno zmanjšala, velik del zgodovinskih spomenikov je uničen. ali pa tako poškodovan, da je obnovev ne samo problematična za današnji čas, temveč celo za Nemčijo draga.

Danes je Lübeck spet eno najvažnejših mest Zvezne republike v neposredni bližini prepada, ki deli Nemčijo v dva dela. Ko so gradili »zračni most« v pomoč pred leti obleganemu Berlinu, je bil Lübeck glavna odskočna deska za letala. In vsakogar je omembe vredno tudi to, da so ravno v Lübecku postavili spomenik »Za izgubljene nemške pokrajine«. Ta spomenik je po svoji obliki kar nenavaden: predstavlja ga veliko stekleno okno v ruševinah Marijine cerkve. Pod tem oknom leže ogromni zvonomi, ki so jih bombe zmečkale in raztrgale kot papirnate lončke za med. Čudna, a čisto nemška, krščansko-adenauerska simbolika.

Gospod M. je gradbeni inženir. Da ima mnogo dela, ni treba posebej poudariti. Gospod M. dela vsak dan od jutra do večera. Opoldne pogosto telefonira domov, da je že kosil in da se dobro počuti. Zvečer po večerji pa zaspí za na divanu, ko mu žena poroča o brezpomembnih dogodkih dneva. V soboto popoldne in v nedeljo zjutraj je gospod M. doma, toda zapre se v svojo delovno sobo in računa. Sebe v nedeljo popoldne se ima pravico nasmejati in takrat smo se peljali na izlet. Na izlet za vsako ceno, pa čeprav je bilo kot iz škafa. Ko smo se rešili iz mesta, smo zavili na stranske poti, polne kamnov in blata. Vsem se je zdelo zelo imenitno, ko smo vozili preko velikih luž in v gozdu preko korenin. Radio nam je igral ves popoldan: nekaj časa valčke, potem marše in potem sluzave sentimentalnosti o senorih in jugu — za vsakogar nekaj. Ustavili smo se globoko v smrekovem gozdu, kjer ni bilo videti deževne zaveske, ki je lila preko pokrajine, le z drevja je kapljalo in med koreninami so se zbirale rjave luže, polne nesrečnih in nerodnih mravelj. Tako smo mirovali, poslušali radio, jedli obložene kruhke ter pili jabolčni sok. Tu pa tam je kdo prekinil tišino in dejal: »Čudovito.« Le s težavo sem razumel, da je ta izlet res čudovit: daleč proč od dela, števil, prometa

Odšel bi nekam daleč...

IZLET V DEŽJU • MODERNE LORELEI • »VELIKA SVOBODA« V HAMBURGU • SLAVNOSTNA VEČERJA IN NEPOPUSTLJIVI KANADSKI ZDRAVNIK

— v gozdu, kjer dežuje in kjer ni nikogar. Vozimo se dalje na jug ob Renu. Pobočja so se sklonila tesno k reki, ki si v vijugah prebija pot skozi hribe. Otoki z romantičnimi gradovi in nasadi plujejo sredi toka in ko jih zagledamo, se nam zdi, da se premikajo pred težkimi počasnimi vlačilci. Pred nami vozi avtobus. Sama dekleta. Gotovo je kaka dekliška šola, ki se še deseti pelje tod mimo. Zdolgočasene nam mahajo in za steklom nekaj glasno pripominjajo. Naš šofer

preko križišča in v pristanišču neprestano rjovejo ladje v megli. Trgovski agitatorji zbirajo okrog sebe množice sredi pločnikov in nazorno prikazujejo uporabo nekaterih proizvodov. Vse je možno, a predpisano je že: lahko klavno propadejo ali pa sijajno uspejo. Cesta valovi, obrabi iz vsega sveta, mornarji, trgovci, duhovniki in blago od povsod, na vozilih in v izložbah.

Hamburg je že dosegel 80% predvojne kapacitete, pa čeprav so Angličji podrli lad-

za umetnost. Tu vsi trgujejo ali kakorkoli sodelujejo v tem ogromnem mehanizmu, neke vrste srcu, ki poganja vse te ladje in dobrine do najbolj oddaljenih obal sveta in spet srka vse nazaj.

Nova soba! To moramo proslaviti! In to še v St. Pauliju. Četrto nadstropje, so-uporaba kopalnice in kuhinje. Našli smo trgovino, kjer je bilo vno za nekaj pfenigov ceneje kot drugje. Kupili smo štruco črnega kruha, polenovko, za 30 pfenigov majoneze; čaj in surovo maslo pa sta že doma. Vse to so surovine za slavnostno večerjo ob vselitvi v novo stanovanje.

Steklenica vina za štiri ljudi! In nekaj glasbe, in še to ne preglasno, kajti ura je že enajst. In ko »zleze« vino ljudem malo v glavo, se prične bolj ukvarjati s svojo usodo, posebno če imajo ob sebi koga, ki jih je voljan poslušati. Erna in Wilma sta uradnici, ena prevaja ves dan pisma v angleščino, druga v španščino. Opoldne se dobita v mornarski restavraciji »Pri večni lučki, kjer je vse prej kot cerkvena atmosfera, a vsakdanja ribja juha je dobra in poceni. Za sobo v četrtem nadstropju je treba plačati 90 mark mesečno, vsaka 45.

Hermann je najstarejši. Po polnoči, ko sva se vračala domov skozi temna opuščena predmestja, mi je pripovedoval, da je strugar in da nima dela. Da bi sicer lahko šel v Porurje in tam delal v neki pravkar odprti vojni tovarni, a noče. Rad bi šel preko morja, v Kanado, ali vsaj v Avstralijo. Nočejo ga sprejeti. Zdravniki sicer pravijo, da je popolnoma zdrav, le da ima še rahlo senco na pljučih, kar pa še ne pomeni bolezni. Toda to je dovolj, da ga je kanadski zdravnik zavrnil.

Kar zasluži kanadski delavec v eni uri, za to mora delati nemški delavec dobre tri ure. Sprva sem mislil, da je to edino dejstvo, ki vleče Hermannu v Novi svet. Vedno je pravil, ko bi si tam uredil življenje, da bi prišla Erna za njim. Tudi Wilma name-rava oditi v Avstralijo, m

Prvi del slovenske televizijske ekspedicije, ki se je onkaj četrtke jutraj odpravljala v Zagreb, je precej dobro vedel, kaj ga čaka.

Za sabo smo imeli prvo polurno oddajo pred poldruhim mesecem, pred sabo pa poldruho uro nove oddaje, pestrejšje po obliki in vsebini, in prav toliko časa kot takrat za vaje, pravzaprav še nekaj manj, ker je treba varčevati z dragimi ortežmi in snemalnimi kamerami. Program smo imeli v glavi — in v torbi naše tajnice režije. Do dveh ponovitev smo imeli v glavi — in v torbi naše tajnice režije. Do dveh ponovitev smo imeli v glavi — in v torbi naše tajnice režije.

No, smo že sredi televizije in njenih tehničnih muh. Morda že veste, da želi vsak radio imeti čim manj »živih« oddaj in da so skoraj vse točke programa, kar jih ni s plošč, posnete na magnetofonski trak. Tako je mnogo bolj preprosto in varno. Televizija je za zdaj na slabšem, slike se ne znajo zapisovati na trak. Ton pa lahko. Včasih je to celo potrebno, zlasti pri glasbenih točkah, kajti televizijski studio mora zadostiti mnogim zahtevam in je težko, da bi bil pri vsem še zelo akustičen. Ko ste na primer gledali Zlato Gasperšičovo, se vam najbrž ni sanjalo, da je svoje pesmi odpevala že nekaj dni prej, pri oddaji pa je samo odpirala usta. Ko sem vam vse izdal to »veliko« tehnično skrivnost, naj še povem, da strokovnjaki — povsod jih je dosti, tudi v televiziji — se natepijo — pravijo temu po angleško »play-back«.

Takšnih in podobnih muh je na televiziji še precej. Nekateri so preproste, druge dokaj trd oreh — vse pa je treba obvladati, če naj oddaja »steče« — ali »hoda«, kot pravijo temu zagrebški kolegi. V četrtke jutraj — pa seveda tudi že prej — smo vsi vedeli, da bo

Blago spoznamo po uniformi

V soboto so na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli II. mednarodni sejem embalaže. Sejem prireja Odbor za organizacijo mednarodnih sejmov embalaže pri Zvezni trgovinski zbornici, pri organizaciji pa sta sodelovala Center za embalažo v Ljubljani in Biro za embalažo v Zagrebu. Sodeležni 74 domačih podjetij iz vse države in 13 razstavljavcev iz Francije, Italije, Avstrije in Zahodne Nemčije. Ob otvoritvi je bilo prvič v naši državi podeljenih šest jugoslovanskih Oskarjev za embalažo — priznanje, ki ga je uvedel Center za embalažo pri Trgovinski zbornici za pospeševanje razvoja embalažne tehnike.

Je že tako, da se ob določenih dnevih družina obleče v praznični gvanj in si v gumbovno zatakne značko: potrošnik. In čeprav so taki utrudljivi pohodi že vnaprej namenako določeni v skladu z mošnjo in potrebami, se vselej zgodi, da se potrošnik, pa naj bo v krilu ali v hlačah, ustavi pred trgovino in ugiba, kaj bi utegnilo biti v pisnem zavojčku zadržan v izloženem oknu. Potrošnika je zbudila v očeh uniforma, ki so jo domiselni trgovci dali temu ali onemu blagu. In prav ta uniforma je pogosto vzrok, da potrošnik na družinskem posvetovanju ugotavlja, da so bila namenska sredstva prekomerno izkoriščena. Ta uniforma — v poslovnem življenju se ji reče embalaža — pa je hkrati tudi povod strokovnemu sejmu, s katerim se prav te dni seznanja domača in tuja poslovna javnost že tretjih po osvoboditvi v Ljubljani.

Marsikaj se moramo naučiti

Ne smemo namreč prezreti, da so problemi embalaže in pakiranja v gospodarstvu prav tako važni kot problemi proizvodnje. Na srečo so naši strokovnjaki kaj kmalu ugotovili, da nam zaostalo naše embalaže povzroča občutno škodo na notranjem in zunanem trgu. Razen različnih pobud, ki so spontano nastajale tu in tam v naših trgovskih središčih, je bila prva razstava embalaže v Ljubljani pred štiri leti prvi organizirani korak na tem področju.

Drugič po svetu se razvija industrija embalaže v zelo naglem tempu. Tako je ta industrija v ZDA po vrstnem redu na šestem mestu. Tam izdajo letno za embalažo 5 do 7 milijard dolarjev, v Zahodni Nemčiji 2,5 milijard mark, v Avstriji 2,5 milijard šilingov, pri nas pa približno 30 milijard dinarjev. Ti podatki zgovorno kažejo, da pri nas posvečamo premalo pozornosti proizvodnji in uporabi embalaže. Cilj ustrezne embalaže je obvarovati blago pred poškodbami in s čim manjšimi stroški doseči večjo gospodarsko korist. Ta cilj naše gospodarstvo sicer že zasleduje, vendar je naša embalažna proizvodnja razmeroma še primitivna in neracionalna, zlasti v pogledu izkoriščanja embalažnih surovin. To se najlepše kaže pri porabi lesa. Tako n. pr. uporabljajo v Nemčiji in Avstriji za embalažo okoli 55% papirja in kartona ter okoli 5% lesa, pri nas pa uporabljamo 33% lesa in 33% papirja. Les uporabljamo torej zelo nesmotno in bi ga lahko uporabljali bolj ekonomično za raznovrstne finalne izdelke, ki so v inozemstvu vedno iskani izdelki.

Od kod »Oskar«?

Za čimhitrejši napredek raznovrstne embalaže so uvedli v Franciji, Belgiji in Italiji posebno priznanje za najboljše modele embalaže pod imenom »Oskar za embalažo«. Da bi tudi mi prišli na tem področju čimprej do večjih uspehov, je Center za embalažo pri Trgovinski zbornici uvedel podobno priznanje: »Jugoslovanski Oskar za embalažo«. (Zgrajeni nekaterih, češ »Oskara« se podeljuje le v filmu, je nekoliko pretirano.) Ob otvoritvi letošnjega sejma so podelili šest Oskarjev, dobili pa so jih: ljubljanska Kartona tovarna za zložitveno kartonski »ombolner« in za 50-litrski kartonski sod s ploščastim dnom in pokrovom, Lesna industrija »Jahorina« za zložitven zaboj za jabolka, pod-

V znoju rojena TV

treba še precej truda, preden bo »hodalo«, preden bodo vsi zobci zapletenega kolesaja gladko segli drug v drugega.

Začetek je pri programu

Začelo se je seveda že davno prej, kar takoj po naši prvi oddaji. Ta nam je dala korajžo pa smo rekli, da bomo za prihodnji oskrbeli program kar za ves večer, od poročil do reportaže in igrice. Kot povsod, nam tudi tu manjkajo izkušnje, pa smo se že pri sestavljanju programa lotili — in smo se kar po sreči ulovili skoraj zadnji hip. Spočetka smo mislili, da bi v programu vtknili tudi igrice — a pravih televizijskih iger pri nas sploh še ni. Pridružile so se še druge nevednosti in tako smo deset dni pred oddajo ostali brez igrice — in s polurno programsko luknjo. Običajna rešitev ob dvanajsti uri — zabavni program — je bila kaj kočljiva, ker je tisti čas jugoslovanski festival lahke glasbe v Beogradu mobiliziral lep del izvajalcev. No, in je nastalo, kar je nastalo. To je pa že drugo poglavje.

Kanarčki in čipke

»To še čuker ni, to je saharin,« je rohnel režiser, ko je pregledoval svoj zabavni program, ki ga je moral poleg tega v naglici še sam zmašiti. Vsaka točka posebej je bila dobra, celota pa se mu je zdela premalo živa. Rez, takrat mu je šlo vse narobe in nikakor ni mogel vnesti dovolj pestrosti v svoj spored. Zato pa si je resno prizadeval, da bi ga obogatil s svojimi domislicami, od naslovne vrtavke do tistih drobnih začimb, ki dajejo jedi okus.

Presneta vročina je bila tiste dni v Zagrebu in še ponoči se ni dalo prav spati. Po kosilu sem legel in komaj malo zadremal, ko me prebudi režiser:

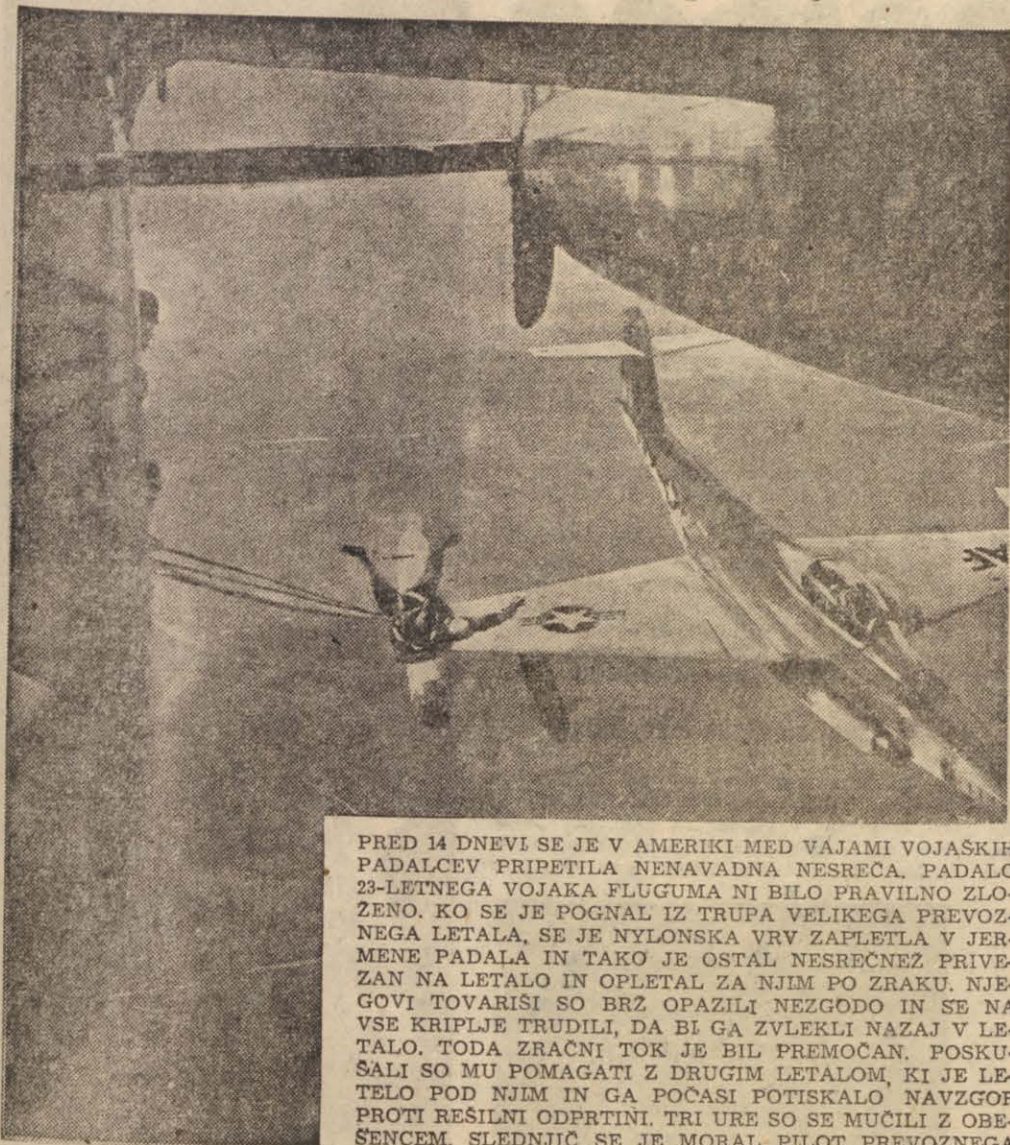
»Čuj, ptiča mi je treba.«

??

»Poznaš koga v Zagrebu, ki ima kanarčke?«

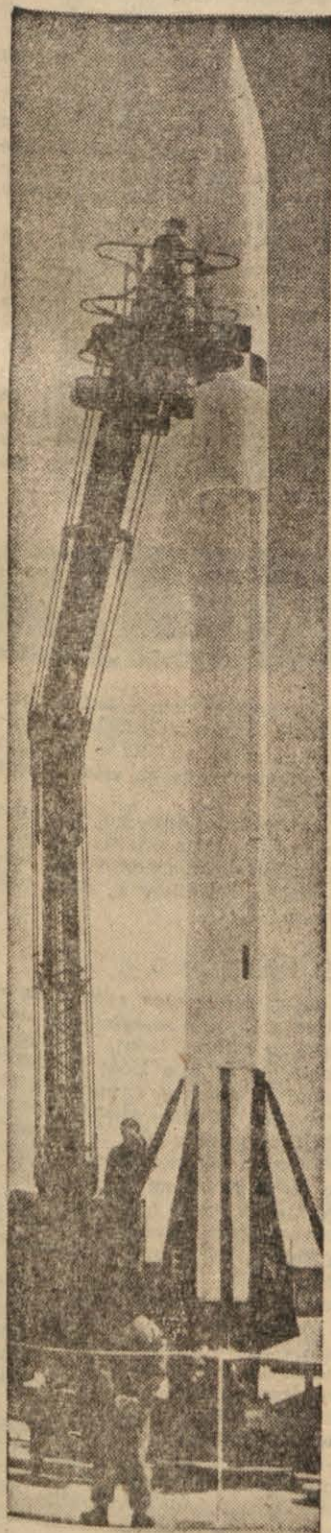
Ne poznam ga in s tem je bila stvar kamej opravljena. Pa ni bila, kajti poleg kanarčkov je bil potreben še »

Reševalci so bili prepozni

PRED 14 DNEVI SE JE V AMERIKI MED VAJAMI VOJAŠKIH PADALCEV PRIPETILA NENAČAKOVITA NESREČA. PADALO 23-LETNEGA VOJAKA FLUGUMA NI BIL PRÁVILNO ZLOŽENO. KO SE JE POGNAL IZ TRUPA VELIKEGA PREVOZNEGA LETALA, SE JE NYLONSKA VRV ZAPLETILA V JERMENE PADALA IN TAKO JE OSTAL NESREČNEZ PRIVEZAN NA LETALO IN OPLETAL ZA NJIM PO ZRAKU. NJEGOVI TOVARIŠI SO BRZ OPAZILI NEZGODO IN SE NA VSE KRIPLJE TRUDILI, DA BI GA ZVLEKLI NAZAJ V LETALO. TODA ZRAČNI TOK JE BIL PREMOČAN. POSKUSALI SO MU POMAGATI Z DRUGIM LETALOM, KI JE LETELO POD NJIM IN GA POČASI POTISKALO NAVZGOR. PROTI RESILNI ODPRTINI. TRI URE SO SE MUČILI Z OBESENCEM. SLEDNJIČ SE JE MORAL PILOT PREVOZNEGA LETALA ODLOČITI ZA PRISTANEK IN JE OBVESTIL LETALIŠČE, KJER SO UKRENILI ŽE VSE POTREBNO IN ULOVILI PONESREČENCA V POSEBNO MREŽO. VENDAR JE BIL ŽE PREPOZNO. ZDRAVNIK JE UGOTOVIL, DA SE JE NESREČNEZ ZARADI PREMOČNEGA ZRAČNEGA TOKA V ZRAKU ZADUSIL. PRAV TAKO, KOT BI SE ZADUSIL POD VODO. UMETNIK JE UPODOBIL TA NENAČAKOVITI DOGODEK V ZRAČNIH VIŠAVAH.

„Corporal“
se bo dvignil
v zrak

ZADNJI PREGLED VELIKEGA DALJINSKEGA RAKETNEGA IZSTRELKA „CORPORAL“. — ČEZ NEKAJ MINUT SE BO 14 METROV DOLGA RAKETA DVIGNILA NAVPIČNO V ZRAK. DOSEGLA HITROST 5000 KILOMETROV NA URO IN PRISTALA 130 KILOMETROV DALEČ OD IZSTRELIŠČA. SPET NA ZEMLJI — SEVEDA OB EKSPLOZIJAH ATOM-SKE BOMBE, KI JO SKRIVA V SVOJEM NOSU. „CORPORAL“ IMA V PRIMERI Z OSTALIMI PODOBNIMI RAKETAMI TO PREDNOST, DA GA LAHKO NATOVORILJO NA NAVADEN KAMION IN IZSTRELIJO Z NAJMANJSEGA PROSTORA. OSKRBOVANJE TAKSNE RAKETE PA NI PREPROSTO. POSEBNO JE NEVARNO NATAKANJE GORIVA, NAMREČ SOLITRNE KISLINE IN ANILINA, KI LAHKO HITRO POVZROČI EKSPLOZIJU.

Lepota
v žitu

CAS ŽETVE SE BLIŽA IN TUDAJ NI ČUDNO, DA SE LEPOSTICE V DUHU SEZONE SLIKAJO MED ZRELIM ŽITOM. ANGLEŠKA „ZVEZDICA“ JUNE BLAIR JE Z GOLO VEJO POSKRBE-LA SE ZA IGRO SVETLOBE IN SENCE.

MACKA SE BOJI VODE IN TUDI NJEN VEČJI SORODNIK TIGER NI NIČ BOLJ HRABER. VENDAR SE MLADI „BEGUM“ MILLISOVEGA CIRKUSA DRŽNE IGRATI S SVOJIM GOSPODARJEM TUDI, ČE JE TA V VODI; VČASIH PA SE CELO PREGREŠI ZOPER STARE NAVADE SVOJEGA RODU IN SAM SKOČI V VODO.

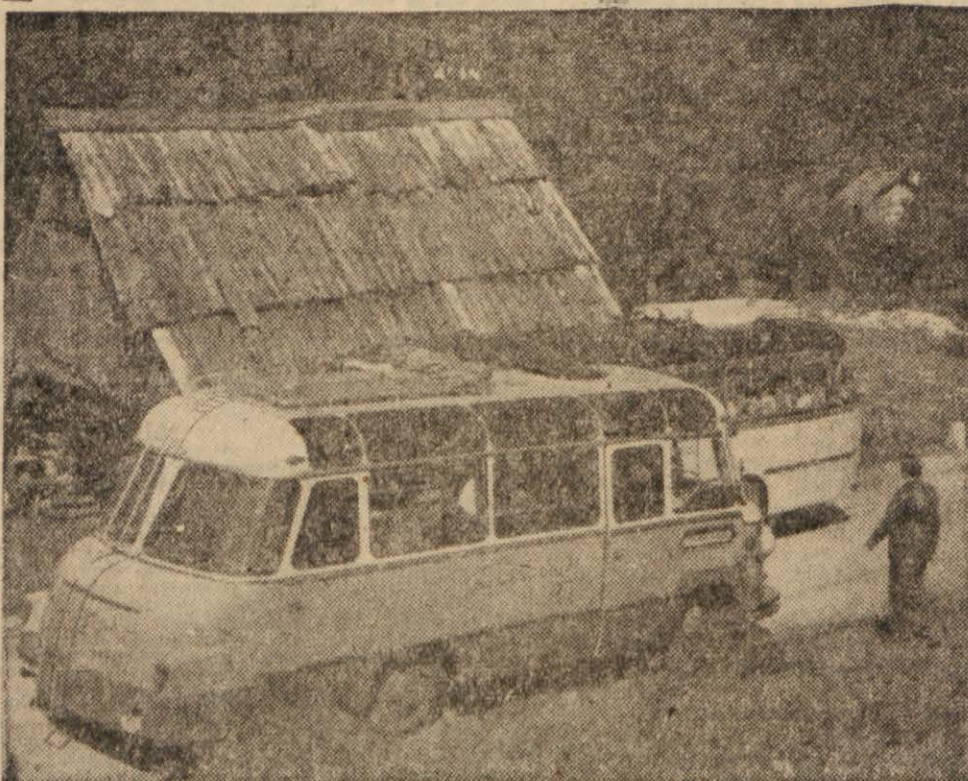
SPOR
za Viviano

SEDEM LET ŽE TRAJA DRAMA DVEH DRUŽIN, DVEH MAMIC IN DVEH OTROK. TODA PRAV ZDAJ DOSEGA SVOJ VRH, KI JO UTEGNE SPREMENITI V TRAGEDIJO. 27. AVGUSTA 1950 SO V ROUBAIXU ZAMENJALI POROD-

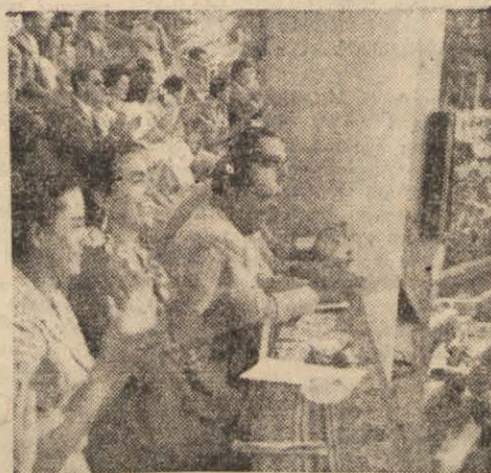
Dva avtobusa
sta se srečala

PREJSNJI ČETRTEK STA SE V PODLJUBLJU SREČALA DVA AVTOBUSA — NAŠ SAP, KI JE VOZIL PRVIČ NA REDNI PROGI LJUBLJANA—CELOVEC IN AVSTRIJSKI POSTNI AVTOBUS, KI PRIHAJA VSAK TEDEN NA BLEDO. TAKO JE DOBILA LJUBLJANA ŠE ENO MEDNARODNO AVTOBUSNO ZVEZO. VSE VEČ IN VEČ NAŠIH LJUDI POTUJE ZDAJ Z MODERNIMI, PRIJETNIMI AVTOBUSI, KI SO ZA URE SKRAJŠALI RAZDALJE MED NAŠIMA DRŽAVAMA.

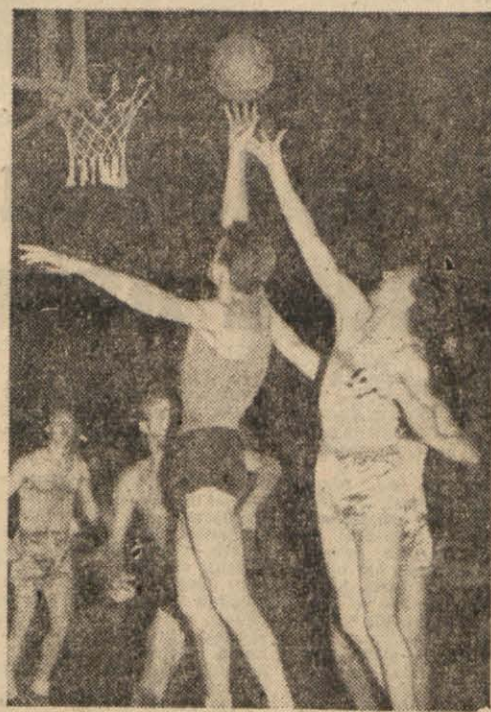

NICAMA PIESSETOVI IN PEROCKOVI NOVOROJENČKA. PEROCKOVA JE PRINESLA DOMOV FANTKA, PIESSETOVA PUNČKO, ČEPRAV SO PRVI SPOROČILI, DA IMA HČERKO, DRUGI PA, DA JE RODILA SINKA. PIESSETOVA, KI JE PREMOŽNA, JE IMELA SPOROČILO ZA „LAP-SUS“, PEROCKOVA, KI PA JE ZELO REVNA, GA JE VZELA ZARES IN JE VES ČAS PREPRICANA, DA SO JI OTROKA ZAMENJALI, ZA KAR IMA TUDI NEKATERE DOKAZE. PRAVDA JE TEKLA NEKAJ LET, PRED KRATKIM PA JE SODIŠČE PEROCKOVI UGODILO IN SE ODLOČILO ZA „ZAMENJAVO“ OTROK. PIESSETOVA O TEM NOČE NI TI SLISATI, PEROCKOVA PA VZTRAJA IN VZTRAJA. ZAČELA SE JE CELO UČITI, DA BI VIVIANO, KI JE PRI PIESSETOVH LEPO NAPREDOVALA, LAHKO DOBRO VZGAJALA. SODBA JE IZREČENA — TODA ALI BO IZVRŠENA, JE SE VEDNO VPRAŠANJE. NA SLIKI JE PIESSETOVA Z VIVIANO.

Festival =
revija telesne
kulture

Predsednik Tito s soprogo si je ogledal tudi zaključni nastop na centralnem ljubljanskem stadionu.

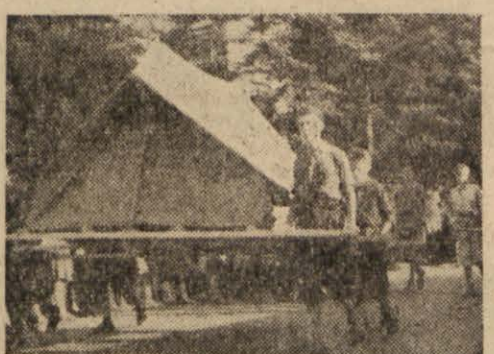
Košarkarski turnir se je končal z zmago češkega moštva Tatran iz Ostrave.

Kotalkarsko tekmovalstvo je bilo kvalitetno. Dvojica Derenda-Klemec je zmagala pri mladinskih parih.

Milka Babovič je na atletskem dvoboju z Madžari postavila nov državni rekord v teku na 80 m z ovirami (11,9).

Veliko pozornost so v paradi vzbudili tudi taborniki.

FRANCIS MAZIER JE MLAD FRANCOŠKI RAZISKOVALEC, KO SE JE PRVIČ ODPRAVIL IZ LATINSKE CETRTI V OŠRČJE KONGA, MU JE BIL KO MAJ 21 LET. MED SVOJIM BIVANJEM V DEŽELI OB AMACONKI, PRED SEŠTIM LETI, JE PRVIČ SLIŠAL ČUDEŽNO POVEST, KAKO JE V DAVNIH ČASIH NEKAJ TAMKAJSNIH PREBIVALCEV PREPLUTO TIHI OCEAN, SLEDEČ SONČNI POTI. ZAMIKALO GA JE IN PRIPRAVIL JE DVE EKSPEDICIJI NA POLINEZIJSKE OTOKE. PRED KRATKIM SE JE VRNIL IZ DRUGEGA POTOVANJA, KI JE BIL ZELO ZANIMIVO: NA MALEM OTOKU FATU HIVA JE NAŠEL OSTANKI NEPOZNANE CIVILIZACIJE, KI POPOLNOMA POTRjuje RESNOST INDIJANSKE POVESTI.

Mazier pripoveduje, kako mu je leta 1951 razgovor z Indijanci zbudil živo željo, da bi na kraju samem spoznal, ali je bila res možna preseleitev južnoameriških plemen čez Pacifik. Ravno ob tem času je zvedel za srečen izid poskusa Norvežana Thora Heyerdala s splavom »Kon Tiki«, ki je potrdil hipotezo, da je možno prepluti 8000 km po oceanu, če se prepustijo mrazim vodam Humboldtovega toka, in pristati na prvih otokih Tihega oceana. Mazier je uresničil svoje želje le dve leti kasneje. Takrat je

PELIKAN JE V LETU PODOBEN POSASTNI PRAPRTICI

Bili so 150 milijonov let pred nami, pa...

SKROMNOST NAM NI V KRVIL. 20. STOLETJE ZNA NAPRAVITI ZE SKORAJ »BOLJE KOT NARAVA«. PO TLEH DRVIMO HITREJE KOT NAJHITREJSI SESALCI, PODMORNIČE SE POTAPLJAJO GLOBLJE KOT MARSIKATERA RIBA, HITROST RAKETNIH LETAL JE DVAJSETKRAT VEČJA OD HITROSTI NAJHITREJSIH PTIC, DVIGNEJO PA SE MNOGO VIŠE OD KONJORJEV.

In vendar. Ko sta brata Wright pred slabimi 34 leti prvič vzletela, smo bili 150 milijonov let za praprtcem — učenjaki mu pravijo arheopteriks — ki ni letel nič bolje kot prvi človeški letalec. S takšno je poganjal in ni mogel jadrati, ker ni bil za to nič trajen.

Temu praprtcu je sledil petrodraktil letalec kušar, nesimpatičen, netopirju podobna žival ustaljenih kril in dolgega zobni posejane kija. Po njegovih ostančkih sodijo, da je moral meriti čez krila 6 metrov in tehtati do 15 kilogramov. Tudi ta je še slabo letel. Zaradi podnebnih sprememb pa je izumrl mnogo prej, preden je prišel na zemljo prvi človek.

Naši predniki teh prvih ptic še niso poznali. Videli pa so nad seboj v zraku odlične

da oblika V krila zvišuje stabilnost in da so krila drugače nagnjena pri vzletu in pri pristanku kot pri normalnem poletu. Tudi tega niso ljudje opazili, da ptice zvišajo konce kril, kadar krožijo. Še pred dobrimi 50 leti so bila ta spoznanja povsem nekaj nepozabnega in šele doba človekovih letalnih naprav je osvetlila tudi ptičji let s tehničnega stališča.

Celo genialni mislec 16. stoletja Leonardo da Vinci je nasledel pticam. Tudi on je namreč mislil, da lahko s silo mišic ustvari letalni stroj, ki bo s krili tolkel po zraku in nosil človeka. Vendar njegovo delo je ni bilo brezplodno. Spoznal je osnove aerodinamike in ob študiju pticje, anatomije ugotovil, da so ptičji pravi pravi podobni grajeni kot sesalci, saj je na njihovem

Što let pozneje je Otto Lillenthal zgradil svoje prvo ja dralno letalo — mogote bi bilo bolje reči drsalno letalo. S proučevanjem vpliva kril sta brata Otto in Gustav srečno preživela dva tisoč poletov s poboja. Četrto stoletja sta opazovala, kako letijo štorke in sta slednji ustvarila letalni stroj, ki je pomagal vrteti krilne ploške, pri čemer sta kmau ugotovila, kakšna naj bi bila najboljša oblika kril in se seznanila tudi s problem stabilnosti.

Še sedem let po smrti Otta Lillenthala sta vzletela brata Wright v ZDA z letalom, ki je imelo vijak in benzijski motor. Ljudje so bili ob tem uspehu tako navdušeni, da so povsem pozabili na sodelovanje ptic. Zato so bila tudi naša letala dolga tri desetletja podobna grdim okornim pokostim, ki so ustvarjale ogromen zračni upor. Tedaj se ni nihče spomnil, da ptičji še tisočletja dolgo skrivajo svoje noge v perju na trebuhu in da ni na njihovem trupu nobenega takšnega dela, ki bi razen škodljivega upora povzročil tudi koristen vzgon, silo, ki ptič brez nje sploh ne bi mogel leteti po zraku.

Tudi o tem niso tedaj še premislili ljudje, kako se ptičji orientirajo, saj je znano, da veliki zlati deževnik v 6-mesečnem preletu »pospravi« 4800 kilometrov. Ptičji že tisočletja letajo z radarjem, v krmarjenju pa prekašajo danes vsa letala. Sokol se n. pr. spusti skoraj navpično iz velike višine, odpre nekaj metrov nad plenum krilca za zaviranje in se ustavi za peden nad zemljo. In vendar lahko tudi ptičji popolnoma odpovedo. Kolikokrat tresčijo na tla zaradi zaledenitve kril ali vetrnega sunka, kakor naša letala.

Naravnost zabavno je opazovati družino rac na zamrzlem jezeru, če zamenja led za prosto vodo. Kako nespretno pristajajo preplašene race na ledeni plošvi in bolj nesrodne od ljudi lovijo po njej ravnotežje, niti govora pa ni, da bi lahko vzleteli.

Celo najbolj izkušeni ptičji si ne drznejo pristati na premajhnih ribnikih. Če težka gos le pristane na takem majhnem vodni površju, mirno sede na valove in čaka na ugoden veter (s kopnega se gos sploh ne more dvigniti). Ko pa zalpa, se hlastno počne proti vetru udarjati, kar preplašena kokoš s perutnicami in z zadnjimi silami dvigne svoje težko truplo z valov — ali pa, če je veter še preslab, počaka na ugodnejši trenutek.

Kaj smo vam hoteli pravzaprav povedati? Da se je človek v dobrih sto letih naučil skoraj toliko, kot so se ptičji v 150 milijonih let in da smo danes že tako daleč, da lahko ptičji let celo kritično opazujemo.

OZKA IN TANKA SO KRILA NAJBOLJŠEGA JADRALCA MED PTICI — ALBATROSA

letalci štorke, galeba, albatrosa, ki so navadnih Leonarda da Vincija in brate Lillenthala.

Posebno albatros je čudovit primer aerodinamične popolnosti v naravi. Le male je modernih letal, ki bi se lahko po svojih oblikah merila s tem jadralcem. Dolge ure vtraja v zraku, ne da bi trenili s krili. Le pri vzletu in pri hitrem spustu na ribo prekmakne svoja močnata krila.

Povsem drugačen je njegov aerodni, znana burmica, ki je redko jadra. Milje in milje preleti z neprestanim

Tako močno ver, ki je razširjena med
Berpami o skrivnostnem bitju, pa ne more-
mo iskati vzroke samo v praznoverju. L.
Davies je leta 1940 križaril po Tibetu. Nje-
gov glavni nosač Lobsang — star »tiger«
z Everest — mu je do podrobnosti opisal je-
tija, ki je po zadnjih nogah hitro taval
v kreber mimo njegove hiše v Serpa Khum-
bu. Davies zagotavlja, da je Lobsang urav-
novešen, zanesljiv tovariš in da je prepi-
san, da mu je Serpa podal resničen opis
tega, kar je videl.

Dinko Bertonec piše: »Pri povratku z
Dhaulagiri leta 1934 je povabil sirdar od-
pravo Pasang Dava Lama Watzia in mene,
naj ga spremljaja v Serpa Khumbu, kjer
nama je obljubil pokazati lobanjo jetija. Zelo

(NADALJEVANJE)

Snežni človek

Himal, kar pomeni »gora velikih opic«. V
tistih gorah ni opic; to ime se more nana-
šati torej le na jetija.

v njuno bližino, je prvi jeti napadel Frosti-
sa, na drugega je Thorberg streljal s puško
in ga ranil, nato pa sta oba jetija pobegnila.

Tilman je z natančnimi poizvedovanji
dokazal neresničnost teh pripovedi. Ugotovil
je, da sta Thorberg in Frostis na Norveškem
neznana, da se nikoli nista zglasila pri nor-
veškem poslaniku v Indiji in da ju tudi v
Dardžilingu, od koder naj bi se odpravila v
krnico Zemu, nikoli nihče ni videl.

Daily Mailu ni uspelo

Odprava, ki jo je leta 1954 poslal v Hi-
malajo angleški časopis Daily Mail z name-
nom, da razkrije skrivnost snežnega človeka,
je ostala brez končnega rezultata. Pač pa je
zmagovita francoska odprava na Makalu leta
1955 našla tudi jetijeve sledove in tako je
himalajski snežni človek znova postal nad-
vse aktualen v evropskih alpinističnih re-
vijah.

»Sedmega maja sem zapustil taborišče I
v višini 5300 metrov na vznožju Makaluja,«
piše P. Bordet. »Spremljali so me šerpa Ang
Bao iz Dardžilinga in še nekaj nosačev. Pre-
nočili smo v glavnem taborišču in moja
skupina je narasla na četrto šerpa. Devatega
maja smo bili v kraju Džanle, desetega ma-
ja smo se spuščali po položnih obronkih
gora v dolino Barun. Med potjo smo srečali
poštarja, ki je nosil pošto v Džogbani iz
kraja ob železniški postaji, ki je bila odda-
ljena dve sto petdeset kilometrov proti jugu.
Na tej etapi ga je spremljal mlad mož »za-
rad jetijev«. Enajstega maja smo pri vzpo-
nu na sedlo zagazili v sneg kakih sto petde-
set metrov pod robom sedla. Sneg je bil me-
hak in spolzek; sledi poštarja in spremlje-
valca so bile dobro vidne.

Na sedlo sem prišel z Ang Baom. Opazili
smo še drugo sled, ki je prečila sedlo po
širini, od vzhoda proti zahodu. »To je jeti,«
mi je dejal po kratki preiskavi Ang Bao in
se je naglo pripravljal za sestop. Posebno
polažaja me je tako prevzela, da sem imel
malo veselja, da bi mu sledil. Pregledal sem
stopinje; bile so popolnoma nove, vsaj tako
kot poštarjeve! Sonce jih še ni utegnilo de-
formirati; nastali so morale prejšnji večer
ali danes zjutraj. Sledil sem stopinjam, ki
so bile vdre kakih deset do petdeset centi-
metrov v sneg, prav toliko sem se ugrezal
tudi sam. Sled je vodila do malega skalna-
tega zidu, ki ga je žival preskočila; po nekaj
desetih metrov se je pričela sled ponovno
dvigati. Po kakih dvesto metrih je izginjala
v višini v skalovju. Bilo je megleno in vi-
dljivost je znašala komaj nekaj metrov; s
sedla sem se oddaljil že kakih tisoč pet sto
metrov, zato sem se oddelil, da se bom vrnil.
Moji nosači so že zdavnaj izginili s sedla.
Serge sem našel ob ognju, kuhali so zame-
čaj. Toda zdi se mi, da so se hoteli z
ognjem zavarovati tudi pred kakim jetijevim
obiskom.

Odšli smo dalje. Kmalu sem opazil novo
jetijevo sled na drugi strani nekega jezera,
toda ta sled je bila že precej stara. Čez kak-
i dve uri smo opazili še tretjo sled. To je bila
nedvomno sled velikega četveronožca, ver-
jetno iz vrste Baral. Še istega dne smo pre-
korčili tretje sedlo in nosači so bili zelo

veseli, da je bilo sedlo za nami, še bolj pa
menda zato, ker smo pustili za seboj kraj,
kjer živi jeti.

Bordet je torej sledil jetijevim stopinjam
več kot kilometer daleč in je videl čez tri
tisoč vtisov v sneg. Vsi so nastali enako in
so kazali neko podobnost s sledjo človeške
noge. Sled je bila podolgovata, zadaj za-
okrožena, spredaj so se dobro poznali štirje
prsti, petega ni bilo. Domneva profesorja
Dyrehfurtha, da bi pri jetiju zrasla palec
in kezalet na nogi v en prst, se Bordetu ne
zdi prepričljiva. Stopinja je bila dolga dvesto
centimetrov.

Obe sledi sta se nekoliko razlikovali.
Je torej več vrst jetijev? Sta bila nemara
jetija različnega spola?

Indijec zanika

Hindujski verski dostojanstvenik Svami
Pranavananda, od londonske Kraljevske geo-
grafske družbe, pa odločno zanika obstoj
skrivnostnega snežnega človeka. V svojem
članku, ki ga je objavil leta 1956 v The Al-
pine Journalu, trdi, da se je skrivnost o tej
živali napihnila zaradi nesporazumov in sla-
bih prevodov. Sledil, ki tako razburja do-
mišljijo, so sledi himalajskega rdečega me-
veda, ki ga tibetanski pastirji dobro poznajo
in mu pravijo meteš kangmi. Kot smo že za-
pisali, je ti besedi Newman leta 1921 pre-
vedel: ostudni snežni človek. Po Pranava-
nandi je prevod docela napačen in leto, v
katerem je Newman storil napako, naj bi
bilo tudi rojstno leto snežnega človeka. Pra-
vilen prevod besede mi-teh kang-mi naj bi
bil človek-medved ali rdeč-medved in snež-
človek. Ta dvojica imen označuje isti objekt,
je le dvoje različnih izrazov za isto žival,
namreč za rdečega medveda, podobno kot
domačini imenujejo orangutana »bana-ma-
nas« ali divji človek. V članku objavlja tudi
slovarček tibetanskih imen, ki naj bi pomag-
ala dokazati, da v tibetanski izrazov za
snežnega človeka v konkretnem življenju
sploh ni, kolikor pa so, so le rekviziti iz
mitološkega sveta. Pranavananda zaključuje
svoj članek z zagotovilo, da bo zelo sre-
den, če bo njegova notica služila kot izho-
dišče za smrtni udarec zmešnjavi in teoriji
o snežnem človeku.

Poskušajmo ovreči Pranavanandove tr-
ditve in pokličimo na pomoč najprej H. E.
Richardsona, angleškega strokovnjaka za ti-
betanščino. Z etimološko neoporečnim izva-
janjem je dokazal, da mi-te ali po tibetan-
ski pisavi pravilneje mi dred ni izraz za
medveda, ki je podoben človeku, temveč
prav nasprotno, mi-te je človek, ki žre me-
vedel! V druge navedenosti filoloških razprav
se ne bomo spuščali. Naj to zadostuje!

Pranavanandovo prepričanje o avtorju
skrivnostnih sledi pa naj omeje izjave po-
ročnika L. W. Daviesa, ki je leta 1955
raziskoval pogorje Lahoul v Pandžabski Hi-
malaji: »V svojih poprejšnjih šest

Boj s tradicijo

Letos so se na teniških igriščih »All England Cluba« enainsestdesetletni zbrali najboljši igralci in igralke z vsega sveta na neoficialnem svetovnem prvenstvu. Turnirja se udeležuje 35 držav, to je šest več kot lani. Wimbledon 1957 se sicer ni začel s svet preseljenimi dogodki, kljub temu pa je vendar po svoje izredno zanimiv.

Prvi moških gre najprej za že tradicionalni troboj Amerika: Avstralija: Evropa. Kot je bilo pričakovati, so Avstralci imeli največ uspeha, saj jih je prišlo med zadnjih 16 sedem nasproti štirim Američanom, štirim Evropejcem in enemu Južnoameričanu. V četrtfinalu so bili štirje Avstralci v družbi dveh Američanov in dveh Švedov, polfinala pa so dosegli trije Avstralci in Šved Davidsson. Nobenega Američana med zadnjimi četvorico — hujšega poraza ZDA niso doživele že desetletja.

Nekoliko več upov na uspeh imajo Američani pri ženskah, predvsem zahvaljujoč črni Althei Gibson, ki bo morda prva zastopnica svoje polti — zmaga valka na tem tradicionalnem turnirju. Za zdaj sicer njena forma ni najboljša in imajo gledalci tako vsak dan priljubljeno priložnost zanimivim tekmam, ki jih igra Althea. Črka je namreč zelo temperamentna igralka, ki se jezi, če ji ne gre in ki se glasno veseli svojih uspešnih potez.

NEVSAKDANJOSTI LETOŠNJEGA TURNIRJA
Prezbranju je prišlo do zanimivega dogodka, da sta se za četrtič v zadnjih šestih letih moč rali pomeriti Francozinja Chatterier in Angličinja Knapp. Tudi letos, kot vsa leta prej, je zmaga igralca s kontinenta.

Ne spominjajo se, da bi se Wimbledonski turnir kdaj začel v tako slabem vremenu. Letos so to tradicijo odločno prelomili, saj je deževala oboja prva dneva, nato pa je zavladala strahotna vročina. Ki je največja, kar so jih v zadnjih šestih letih izkusili v Wimbledonu.

Znanega Lewisa Hoadsa — Avstralcia, ki je lani zmagal v Wimbledonu in se leto prej prav

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

med tem turnirjem poročil, letos posnemajo kar štirje pari. Vseh osem igralcev in igralke sodeluje na turnirju, najbolj znan izmed njih pa je Kanadčan Beaud.

Posebno pozornost vzbujata letos ruska delegacija, ki jo sestavlja 17 strokovnjakov in vodilnih igralcev SZ. Rusi sicer ne sodelujejo na turnirju, vendar so prišli v London, da bi videli, kako

daleč so se za svetovno elito. Vodka delegacije je dejal, da je v SZ okoli 40.000 igralcev, čeprav in izrazit upad, da bodo Rusi približno leto že med udeleženci v Wimbledonu.

Svetovni rekord je postavila brazilski igralka de Amorim, ki je v dvoboju z nizozemsko Thung v treh nizih napravila 33 dvojnih napak.

Velik dogodek je letošnji Wimbledon za mlado Angležinjo Margaret Dixon. Triindvajsetletno dekletje je namreč že več let paralizirano in mora dnevno osem ur prebiti v jeklenim pljučcu. Margaret Dixon si je vroče želela vendar enkrat prisostvovati bojem v Wimbledonu. Starši so ji ustregli in si v bližini igrišč našli vilo ter ji tudi rezervirali ustrezno mesto na stadionu.

Dva igralca sta bila tudi letos senzacija v Londonu. Stral Francoz (56 let) Jean Borotra se je še enkrat pojavil na travnatih igriščih in več kot 30 let mlajši Avstrijec Huber je s svojimi neverjetnimi skoki in grmizami znova navdušil ali odločil londonsko občinstvo. Po okusu pa...

Stroški prireditve so se zaradi velikega vremena začetku turnirja zelo povečali. Osem igrarj so namreč med dežjem pokrili s posebnimi nepremokljivimi plahuti, ki pa vsaka velja milijon dinarjev. Za nameček morajo biti pripravljene tudi ogromne količine, ki to plahito po dežju hitro spravi v igrišča.

Wimbledonskega zmagovalca čaka tudi let

Kaj je dvanajsttonska glasba?

V. LJUBLJANSKI FESTIVAL

V prvih dneh letošnjega junija je bil v Zürichu v Švici 31. festival Mednarodnega društva za sodobno glasbo. To društvo ima svoje sekcije v dolgi vrsti držav, med njimi tudi v Jugoslaviji, kjer sta bila nekoč med njegovimi najbolj delavnimi člani danes že pokojna skladatelja Slavko Osterc in Josip Slavenski. Njune skladbe so bile na festivalih družstva večkrat izvedene. Bralci se morda še spominjajo, da je pred nekaj leti doživela na festivalu Društva za sodobno glasbo v Salzburgu zelo lep uspeh tudi Simfonična antiteza Matije Bravničarja. Letošnje prireditve se je kot zastopnik Jugoslavije udeležil profesor ljubljanske akademije za glasbo Pavel Sitar. Na festivalu so bila posvetovanja o problematiki sodobne muzike, težje pa je seveda bilo na glasbenih prireditvah. Na njih so udeležence seznanili z dosežki elektronske glasbe in izvedenih je bilo precej del avtorjev današnjega časa, med njimi tudi dvanajsttonska opera v dveh dejanjih MOJZES IN ARON, poslednja stvaritev duhovnega očeta moderne glasbe Arnolda Schönberga. Ob tej priložnosti objavljamo naslednji setavek o dvanajsttonski muziki, zavedamo pa se, da je to temo bralcu, ki se z glasbo ni nikoli ukvarjal in so mu njeni osnovni pojmi zategadelj tuji, precej težko približati.

Glasbena podoba 18. in 19. stoletja je na splošno zelo enovita. Morda ni pretirano, če rečemo, da je razlika med osnovnimi glasbenimi sredstvi, ki jih uporabljajo na primer Johann Sebastian Bach in sto let za njim Felix Mendelssohn, v bistvu manjša, kakor bi jo utegnili najti pri dveh skladateljih našega časa. Ena tipičnih posebnosti glasbene umetnosti 20. stoletja je namreč silovita razcepljenost. V nji je toliko različnih in med sabo se prepletajočih idejnih smeri, da se v njihovi goščavi količkaj nepoučeni ljubitelj komajda znajde. Med značilne glasbene pojave našega stoletja sodi tudi tako imenovana dvanajsttonska glasba. Toda preden razložimo, kaj se skriva za tem imenom, moramo pojasniti, kako je do dvanajsttonske glasbe prišlo, zakaj izoblikovala se je kot končna posledica daljšega razvoja.

Glasba nekdanjih, a tudi še mnogih današnjih skladateljev je tonalna. To se pravi: sleherna skladba je napisana v določenem tonskem načinu, bodisi v durovem bodisi molovem. Zato je na poseben način notranj urejena. Med osnovnimi toni posameznih tonskih lestvic in na njih zgrajenimi akordi so se sčasoma namreč izoblikovali določeni odnosi. Iz teh odnosov izhajajo določena napetost in sprostitve, z njimi je tonalni kompoziciji nakazan začetek in zaključek, z njimi ji je dano tudi neko težnjo. Skratka: skladba, ki je napisana v tem ali onem tonskem načinu, je po nekem načelu urejena.

V drugi polovici minulega stoletja, v delih poznamoranih skladateljev, zlasti Richarda Wagnerja, pa prihaja vse pogostejše do kromatičnih alteracij, do poltonskih sprememb (zvišanj ali znižanj) tonov tonskih lestvic. Kaj se je s tem zgodilo?

Skladatelj Arnold Schönberg, ena najpomembnejših osebnosti v glasbeni kulturi našega stoletja, avtor dvanajsttonskega sistema. Rodil se je leta 1874 na Dunaju. Bil je v glavnem samouk. Leta 1925 je postal profesor kompozicije na umetniški akademiji v Berlinu. Po prihodu nacističnega režima je l. 1933 odšel v ZDA in predaval najprej v Bostonu, nato pa v Los Angelesu. Umrl je leta 1951.

Nekdaj jasna osnovna tonalna perspektiva je postajala vse bolj zabrisana, osnovni toni tonskih lestvic so začeli izgubljati pomen, odnosi v tonskih načinih so se jeli majati. Korak naprej je napravil začetnik glasbenega impresionizma Claude Debussy, napravljal ga je s tem, da je razbil nekatere ustaljene akordne odnose in začel v svojih delih uporabljati povsem brezvezno nize akordov. Končno delo v tej smeri pa je opravil Arnold Schönberg in v letu 1908 napisanih Treh klavirskih skladbah nekdanje tonalne odnose popolnoma in dokončno razkrojil. Tu ni več sledu o tonovskem načinu, tu ni več razlike med konsonanco in disonanco, v glasbenem toku napetosti ne sledi več sprostitve. Vse je kaos, nered, vse je prepuščeno zgolj samovolji ustvarjalca. Tako smo prišli do tako imenovane atonalne glasbe. Zanimivo je, da je Arnold Schönberg, njen začetnik, vztrajno in do konca ugovarjal temu nazivu.

Kmalu pa se je pokazalo, da tako ne bo mogoče naprej in Schönberg sam je uvidel, da bo treba poiskati nadomestilo za tisto organizacijsko silo, ki se je skrila

vala v tonskih načinih. Našel ga je v dvanajsttonskem ali dodekatonskem sistemu. Prvič ga je uveljavil v svojih Petih klavirskih skladbah, napisanih v letih 1921—1923, v kasnejših delih ga je še izpopolnil in mu ostal zvest do svoje smrti.

Dvanajsttonski sistem ni v bistvu torej nič drugega kot poskus, urediti kaos atonalne muzike. Skladateljski postopek je z njim natančno in strogo predpisan. Pogledimo, kakol!

Preden začne skladatelj komponirati, mora sestaviti vrsto dvanajstih tonov. Ta tonska vrsta dvanajstih tonov — biti morajo različni! — bo osnova vsem njegovemu delu. Sestavi jo popolnoma svobodno, zgolj po svojem okusu. Vse nadaljnje delo skladatelja je v tem, da v poteku skladbe uporablja tone te vrste v istem redu. Vsaka fraza v kompoziciji mora ustrezati prvotni seriji dvanajstih tonov. Seveda pa ima skladatelj pri tem razne možnosti. Tako sme vsak ton svoje serije uporabiti v poljubni ritmični vrednosti, sme ga prestaviti oktavo navzgor ali navzdol, sme ga celo ponoviti. Razen tega ni osnovna tonska serija veljavna samo v tistem vrstnem redu, kakor jo je prvotno zapisal, ampak tudi v raznih obrnjenih in transpozicijah (to so pojmi, ki jih glasbeno neoznanemu bralcu ni mogoče na kratko pojasniti), skratka, skladateljeva vrsta dvanajstih različnih tonov more v kompoziciji nastopiti v 48 različnih možnostih. Gre potemtakem za neprestano spreminjanje (variranje) tonske vrste, to spreminjanje pa je uravnano z natančno izdelanimi predpisi, ki ne veljajo le za glasvo melodijo, ampak tudi za spremljavo. Tudi v akordični spremljavi ne sme avtor opustiti pravičnega vrstnega reda izbranih dvanajstih tonov.

Dodekatonski sistem je nedvomno prinesel red v anarhijo atonalnosti in enotnost tonske snovi, ki jo zagotavlja, je Schönberg sam prikazal z drastično primero. »Tale, vidite, je klobuk,« je dejal, »in ostane taisti klobuk, najsi ga gledamo od zgoraj ali spodaj, z leve ali z desne, s sprednje ali zadnje strani. Seveda pa je videti drugačen, če ga motrimo od spodaj ali od zgoraj!« Primera ni slaba, toda ob nji ne smemo pozabiti (in bralcu je to najbrž že uvidel), da je dvanajsttonska tehnika izrazito razumsko, čeprav ne samo avtomatično delo. To je pravi, čisti konstruktivizem, za izražanje tega globlje, kot je domiselnost v variranju dvanajsttonske serije, v njem ni prostora...

Ob Schönbergu so dodekatonsko tehniko uporabljali zlasti njegovi učenci: Alban Berg — Berg nosi vzdevek romantičnega Schönbergovega šola, njemu se je najbolj, celo bolj kot učitelju posrečilo združiti načela konstruktivizma z globokim umetniškim občutjem in njegova muzikalna drama »Wozzeck« sodi brez dvoma med glasbene mojstrovine našega stoletja — dalje Anton von Webern in Egon Wellesz. Med vidnejšimi predstavniki te smeri moramo omeniti še Hansa Jellineka in Ernesta Krenelca. Poleg njih se je dvanajsttonske muzike oklenila še množica mladih evropskih in ameriških kompozitov. Toda če so možje, ki smo jih navedli, sledili svojemu globokemu prepričanju in pri izpopolnjevanju svojega poslanstva ustvarili bolj ali manj tehtna in pomembna dela, so mnogi njihovi posnemovalci našli v receptih dvanajsttonskega sistema le dobrodošlo sredstvo za prikrivanje siromaštva svoje invencije in umetniške moči.

Dvanajsttonska glasba je veran odraz našega razboljenega časa. V njej se zrcali dedneca 20. stoletja, njegovo razumstvo, njegovo brezobzirno rušenje starih in brezizhodnemu t

Žilica

Na mesečini se svetlikajo razmetane deške čepice trdih trdih šopov planinske trave. Dve veliki senci se vlečeta počez in jih pobirata. Manjša kar naprej zaostaja, pogleduje nazaj.

V planini je tiho, le kakšen kamen se sproži in se zakotali po ruši; možka zastaneta, prisluneta in se spet premakneta.

»Ko bi sedli. Ne morem več!« reče Stanko. Predse spu-
sti bakreni kotlič.

Mesec je potopil svoja rumena lica v polni kotliček mehkega ovčjega sira, tanke stene kotla se raztezajo in smetana se guba. V planinskem vzdušju je čutili ostr

Stanko zasmrka, potrese kosmato glavo in ukaže Zoči:
»Potisni ta kotel stran!«
Zoča se ozre v kotlič, dotakne se prsi in šepne:
»Srce uničeno!«

Stanko presliši: glasno zeha in išče po žepih tobaknico. Zoča počasi vstane in umakne kotlič v borovničje. Spet sede. Pod seboj občuti ostro planinsko travo in ponovno zasepeta: »Uničeno.«

S prvi grgi so volnastih lasih, ki so mu bili pogladi po
tufu. Zde se mu premehki in preveč kodrast.

Oljni madež sira je jel gledati iz borovničja, mežeti in rasti. Stanko zre namršeno vanj, roke je zaril globoko v žepa in puli njihove smetne robove. Vse mu je na poti: suho borovničje in godna smetana in tišina v planini. Kaj da mesec še ne zaide? Sir ni tako rumen. Sliši Zočevo rahlo dihanje in to ga je najbolj moti.

»Mene je določil komisar. Stanko je trden človek, grča.« Zadovoljno misli nase, medtem ko mu tobakov dim, razredčen, puhti iz razrasle brade. »Vso noč naj se lomim po teh hribih. Če sploh bo za vsakogar v četi žlica? In doklej se bomo še potikali tod. Podobni smo že mrhovini. Tako daleč smo že, da mora vodnik po kotlič sira.«

Stanko se malo premakne, poišče si primernejšo kota-
njo za svoj izsušen bok. Razločno sliši Zočevo dihanje. »In dodelili so meni tegale... Komisar dvomi o moji trdnosti. Na Stankovem velikem čelu se pokažejo žile, začne se pridušati.«

»Hudo!« pravi Zoča. Rad bi še rekel: »Trpim,« pa za-
molči.

FIN-FIN

(KITAJSKE ZGODBE)

Pred Budo iz jaspisa, ki stoji v kotu hiše Wan-
govi, se priklanjajo vsi člani družine trikrat na dan. In Buda se smehlja.

Pred Fin-Fin se priklanjajo devetindesetkrat na dan, toda Fin-Fin se ne smehlja.

Buda je hišni bog, Fin-Fin je tašča v hiši.

Kiko, vztrajajoč mesec, je imela dva najljub-
kejša svileni psička.

Nenadoma je eden teh psičkov poginil. Kiko se je jokala, da so potoki solz splavili ves tuš z njenih oči. Fin-Fin je šla z njo h krznarju. »Možster,« je rekla, »moja hči, vodnjak solza, se ne more potola-
žiti. Umrli ji je psiček. Ali bi ji lahko iz njegove kože napravili majhen muf za spomin?«

»Zal,« je rekel krznar, »krzna ni dovolj.«

»Ni dovolj?« je premislila Fin-Fin, »poter vze-
mimo pa še kar kožo drugega psa zraven.«

V Wangovi hiši so se pogovarjali, kaj pravzaprav
misli lepa žena, če je sama.

Fin-Fin je posekala vse odgovore z enim: »Lepa
žena ni nikoli sama.«

Po-Po, pridna mravlja in najljubša hči stare Fin-
Fin je zbolela.

»Kaj meni zdravnik?« so se pozanimali. »nahe,
bolezen menda vendar ni nalezljiva?«

»Proti tej ste vse imune,« jih je pomnila Fin-
Fin, »gre za preučenost.«

Fin-Fin sin Li in njegova nevesta Mo sta ko-
vala načrte za medeni mesec.

»Mislim, moj lotosov cvet,« je govoril Li, da bi
tri tedne preživela na Javi. Tam bi bilo kakor v
paradižu.«

»Oh, kako čudovito,« je vzklila Mo, »ampak
jaz, bedasti mrček, ne prenesem vožnje po morju.«

»Ljubezem,« jo je nežno pomiril Li, »je najboljši
sredstvo proti vsaki bolezni. Tudi tebi bo pomagala
na vožnji, da ne boš zbolela.«

»Sin moj,« je pripomnila Fin-Fin, »ne pozabi, da
se morata tudi vrniti.«

Fin-Fin je oštela snaho Chao: »Kako dolgo je
trajalo, preden si prišla, ti šepava potepavka! Mar
nisi slišala treh udarcev na gong, ki sem te z njimi
poklicala?«

»Slišala sem šele tretjega,« je rekla mala Chao.
Tedad jo je tašča trikrat udarila na breskovo
lice.

»O!« je zavpila Chao, »tri klopote! Ena bi vendar
zadostovala.«

»Dala sem ti samo tretjo,« je odgovorila Fin-Fin.

Potniška ladja, s katero se je Fin-Fin in njena
družina peljala na izlet, se je začela potapljati. Na
ladji je bil en sam rešilni čoln. Poleg družine so
se na njej ozirali tudi budistični menihi in Fin-Fin
se je obrisala k njim: »Castiti,« je rekla, »ali ste
duhovniki, ki lahko svoje molitve pošiljate narav-
nost k Budi?«

»Da, tako je,« so se priklonili vprašani, »mi lahko
molimo naravnost k Budi.«

»Potem pa kar, izbranci,« jih je rotila Fin-Fin,
»in prosite za našo rešitev. Vi pa,« je pogledala
svojo družino, »marš v rešilni čoln, da sveti možje
ne bodo moteni.«

Cepprav so v Wangovi hiši nadse spoštovali staro
taščo, kakor se tudi spodobi, se ji je družina ne-
koč le uprla.

Tedad se je Fin-Fin zaprla v svojo sobo in začela
glasno jokati. Čez kakšne četr ure je poklicala
Nimo Jun, služabnico, in jo vprašala: »Je moja
spoštovana družina še zmeraj zbrana tu poleg,«
»Da, dobra gospodariča,« se je priklonila Nima
Jun.

»Tedad sedi semkaj in joči zame, kolikor mo-
reš,« je ukazala Fin-Fin, »jaz imam drugo delo.«

»In kdo je ta Zoča? Menda nekakšna kontrola. Največji
ušivec v četi... Naj ga vrag, in v mojem vodju. Slednjič
ga

Da ali ne? Če želite prvo, a ne utegnate prebrati teh reči do kraja, si skušajte odgovoriti samo na ta vprašanja:

1. Se znate veseliti življenja in vzbu-
jati to radost tudi drugim?
2. Ste uravnovešeni in duhoviti?
3. Ste z vsakomer enako prijazni?
4. Ste pogosto nerazpoloženi?
5. Mučite sebe in druge z ljubosum-
njem?
6. Ste preveč občutljivi?
7. Mislite vedno dobro o ljudeh?
8. Se niti ne podcenjujete niti ne
precenjujete?
9. Imate kakšne skupne interese z
drugimi?
10. Znete biti preprosti in prilagod-
ljivi?
11. Ali imate svoj »jaz«?

Na kolikor vprašanj si morete odgo-
voriti z iskrenim »da«, toliko pogojev
imate za srečno sožitje z ljudmi. Če
doslej niste znali uživati sreče, se tega
lahko naučite. Če pa želite podrobnej-
še navodila za ta pomembni življenjski
uk, si le utrgajte toliko časa in prebe-
rite tudi vse ostalo! Pri tem pa ne
iščite napak drugih, ampak svoje last-
ne! Eдино te lahko odstranite, ne pa
napak drugih. Mogoče bodo pa tudi na-
pake ljudi v vaši okolici izginile, če
boste vi odpravili svoje. Poizkusite, če
ne verjamete!

Mnogo raznovrstnih reči lahko človeka na-
polnjuje s prekipajočim čustvom, ki ga
tako preprosto imenujemo — sreča. A eden
izmed najgostejših in nikoli ugaslih izvirov
človekovega doživljanja sreče so brez dyoma
dobri odnosi z ljudmi naše življenjske oko-
lice. Porušeni odnosi z njimi so nam kaj radi
v največje trpljenje, bolečino in nesrečo. Zato
smemo pritrčiti misleci, ki se vprašuje: »Kaj
si ljudje najbolj žele v življenju?« In si sam
odgovarja: »Biti srečni! Če pa premislite, kaj
dela ljudi srečne, najdete vedno dve reči:
prvo, občutek, da nekaj pomenijo, in drugič,
da so v dobrih odnosih z ljudmi svoje
bližine.«

Nas zanima druga prvina ljudskega doživ-
ljanja sreče! O njej se hočemo nekoliko po-
govoriti in se naučiti tudi boriti za to srečo.
To poudarjam zato, ker se ne strinjamo z
mnenji nekaterih, da je človekova sreča med
ljudmi »dar z oblakov«, da nekateri eno-
stavno »rojen« za srečo, drugi za nesrečo
življenje med ljudmi, da imajo nekateri neko
magično nadarjenost, da se znajo eni ujeti z
drugimi v osrečujoče odnose, drugi pa kakor
koli se obrnejo, vedno zdrsnejo v nesrečo z
njimi. To je vsekakor zmotno mnenje, ki člo-
veka samo razorožuje v borbi za boljše no-
tranjo podobo ter ga peha v onesrečujoči
fatalizem, ko marsikdo prekriža v nemi pri-
sugerirani nemoti roke in predan v usodo
ugotavlja, da »pač ni rojen za srečno sožitje
z ljudmi in koncem. A takšno misljenje že

Bi radi bili SREČNI med ljudmi?

zavračajo starodavni misleci, ko zagotav-
ljajo: »Nesreča in sreča prebivata v človeku.«
V naši ljudski modrosti pa je ta misel izraže-
na z besedami: »Vsak je svoje sreče kovač!«
Da, tudi to srečo, ki izvira v nas iz življe-
nja z ljudmi, si je moč ustvariti z voljo, z
učenjem in s privzganjem tistih karakter-
nih svojstev, ki nas lahko naredijo priljubljene
med ljudmi. Ta priljubljenost pa je že zna-
nilka našega osrečujočega počutja med njimi.
In katere bi bile takšne najpomembnejše
poteze naše osebnosti, ki si jih moramo vgra-
diti vanjo, če hočemo živeti z ljudmi svoje
življenjske okolice v osrečujočih odnosih?
Najprej:

Bodite zanimiva osebnost

To je prva »zapoved« naše priljubljenosti
med ljudmi! Ne verjamete? Pa povejte, v
družbi katerega človeka se boljše počutite,
takšnega, ki je tako ves nerazgiban ali za-
čaran sam vase, da vas neskončno dolgočas,
ker ste že ob prvih besedah spregledali vsi
njegovo notranjo nezanimivost in površnost,
ali pa v družbi takšnega, ki ima polno intere-
sov, ciljev in ambicij, ki je poln življenjske
radosti in jo žarči tudi na vas, ki je duhovit
in naravnost kipeč od svoje bruhajoče origi-

nalnosti ter samosvojsosti v obnašanju in be-
sedah? Brez dvoma vas bo drugi bolj zanimal
in bolj privlačeval kot prvi, pa čeprav vam
mogoče tudi na njem ne bo marsikaj po godu.
Toda le kdo je vsakemu v vsem všeč! A naša

zanimivost more te naše nevšečnosti v očeh
ljudi okrog nas močno brisati.

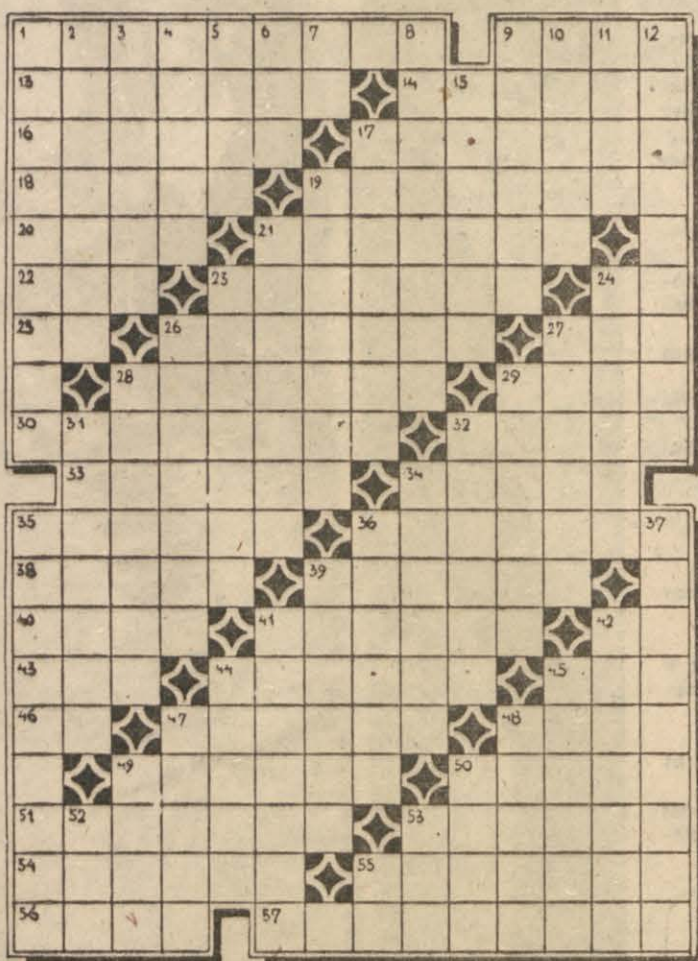
Če hočemo biti za druge zanimivi pa si je
treba zapomniti predvsem eno: Nikoli se ne
smemo drugim docela razvezati kot uganka!
To pomeni, da moramo biti za ljudi svoje
okolice vedno nov »rebus«, vedno »nova no-
vost«, ki jo morajo vsak dan na novo reševati.
Kadar smo nehali s to novostjo v sebi in tudi
na sebi (obleki) vznemirjati, privlačevati,
zanimati ljudi, je to smrt naše priljubljenosti.
Ali ni nepoznavanje prav teh reči dostikrat
vzrok čustvene zmrzali, ki se pojavi med dva-
ma prijateljskima ali ljubčima se človekoma!
Drug drugemu sta se povsem razvzvala kot
telesni in duševni uganki, in zdaj sta drug
pred drugim kot dve prebrani pismi brez
skrivnosti in brez sleherne zanimivosti v sebi,
zato pa tudi brez tiste boleče in sladke pri-
vlačnosti, ki lahko drži dva človeka vse živ-
ljenje v notranji napetosti, da se vedno znova
in znova iščeta in težita drug k drugemu. Če
sta se pa dala drug drugemu prebrati do
slednje črke, se vseli v tisti izpraznjeni pro-
stor njune notranjosti, v katerih je prej bilo
toliko osrečujočega hrepenjanja in boleče po-
lasti ljubezni, dolgas in medsebojno nezani-
manje, ta dva največja sovražnika človeko-
vega osrečujočega sožitja z ljudmi. In to hudo
spoznanje nam potrjuje tudi življenje na
vsakem koraku: nič nam hitreje ne pogasi
naše priljubljenosti med ljudmi kot razvred-
notenje naše osebnostne zanimivosti. To pa
nekateri ljudje, zlasti mladi, zelo težko do-
umejo. Docela zgrešeno mislijo: čimprej se
bom nekemu razvezal kot telesna in duševna
uganka, s tem tesnejši vzemi bom pri-
klenil nase njegovo čustvovanje. A rezultat?
Vedno je obraten, kot ga takšni ljudje pri-
čakujejo! Zakaj? Ker se nam samo razvezuje
kot skrivnosti, se nam samo ponuja, samo
lepi za nami, nam nikoli ne pomeni neke
vrednosti, za kar bi se kazalo boriti in tru-
diti. Dragoceno nam je le tisto, kar nas vedno
znova mami v novih oblikah in novih živ-
ljenjskih barvah, za kar se moramo pehati,
kar se nam vedno sprti odmiha, ko že
delček tistega dosežemo, kar se nam kaže v
vedno novih premenjavah. To velja za vse
pojave in vse vrednote življenja, velja pa
nespremenjeno tudi za naše medsebojne
odnose.

Ne pomeni pa to, da moramo biti muhavo
spremenljivi v svojem čustvovanju in obna-
šanju, da se smemo igrati z najdragocenej-
šimi čustvi ljudi v svoji okolici, da moramo
postati »lovci na duše in srca«, da nam sme
postati vznepanje zanimanja med ljudmi
samo sebi cilj itd. Če bi tako bilo, bi bili

osebnostno najmanj izdelani ljudje najbolj
zanimivi. A vemo, da je prav obratno! Za-
nimiva osebnost je lahko le človek, ki si je
dobro izklesal svoj moralni profil, ki globoko
razmislija o sebi in drugih, globoko umeva
življenje ter ljudi, ki ima v sebi najširšo
klaviaturo ljudskih interesov. Nihče nam
namreč ne more biti bolj nez

LA RAZVEDRILLO IN SMEH

KRIŽANKA

se obesi snopje, da se posuši, 17. stradati koga, dajati mu malo jesti, 19. nauk o pesniških zvrsteh, 21. naraščati, kipeči (o morju), 23. telovadne vaje, 24. blokada, prepoved pristajanja

ŠTEVILČNA KRIŽANKA

	144	2268	0		+18	1280	2520
+9				180			
				448			
945							
245760							
	27			+15			
	+18			243			
+20						+11	
28			63				
+10				+9			

Vpiši v polja številke od 0 do 9 tako, da boš dobil, če jih boš med seboj pomnožil ali seštel, zmnoške ali seštevke, ki so napisane v prvi navpični vrsti na levi, v prvi vodoravni vrsti zgoraj ali sredi lika. Če sta sredi lika v enem polju vpisani dve številki, pomeni zgoraj zmnožek ali seštevke vodoravnih polj, ki sledijo do roba ali naslednjega že zasedenega polja, spodnje pa zmno-

žek ali seštevke v navpičnih vrstah pod njim. Če smo pred številko napisali znak seštevanja +, potem je število število, ki sledijo temu polju vodoravno ali navpično, seštet, sicer pa zmnožiti. Kadar je med zasedenim poljem in robom samo eno prazno polje, velja v vodoravnih vrstah to polje samo za navpično kombinacijo, v navpičnih vrstah pa za vodoravno.

VESELILO VAŠ BO, ČE VEŠTE...

1. Katere evropske mesto je prvo dobilo podzemeljsko železnico?
2. V kateri smeri se vrti Zemlja?
3. Kdo je napisal zbirko pripovedi pod naslovom »Pisma iz mojega mlina«?
4. Katerega leta je bilo v Turčiji z zakonom ukinjeno množestvo?
5. Pri katerem kraju na Gerenskem so razvaline Lambergarjevega gradu Kamna?
6. Katere zvezde stalnice je Zemlji najbližja?
7. Kje bi morale biti olimpijske igre 1. 1940, ki zaradi vojne seveda niso bile izvedene?
8. Kaj je »vrvisekaj«?
9. Katere barve las ima ime po nekem slikarju?
10. Kdo je napisal dramo »Skoljka«?
11. Kolikšno višino dosežejo gore na Mesecu?
12. Katere veliko vzhodno-nemško mesto se od 10. 5. 1953. uradno imenuje Karl-Marx-Stadt?
13. Kaj kopljejo v srbskem rudniku Majdanpeku?
14. Katere države ima v grbu harfo?
15. Katere planet so odkrili leta 1930?
16. Kako se imenuje švicarski drobil?

Odgovori na vprašanja iz prejšnje številke

1. Morje med Sibirijo, Saharom in Kamčatko se imenuje Ohotsko morje.
2. Privatni tajnik francoskega kralja Rodina je bil nemški pesnik Rainer Maria Rilke (1875-1926).
3. Johann Kaspar Lavater je bil švicarski pisatelj in utemeljitelj fiziognomike, to je vede, ki skuša po zunanjem videzu človeka ugotovljati njegovo duševnost.
4. Glavno mesto Švice je Bern.
5. Pisavo starih narodov v Mezopotamiji imenujemo klinopis.
6. O evfemizmu (slov. blago-rečju) govorimo, kadar uporabimo milejši izraz namesto ostrega (na primer: zatlatiti oči namesto umreti).
7. Edine evropske opice, ki žive na gibraltarskih pečnarah, pripadajo magotom.
8. Ob koncu II. svetovne vojne je bilo v vojni stanju v Nemčiji 67 držav.
9. Francoski kralj Ludvik XVI. ni umrl za nobeno boleznijo, ampak so ga obglavili na giljotini.
10. Čeprav se zdi, da je na zemljevidu Nova Zelandija bližje Avstraliji, je med Sidneyem in Wellingtonom 1234 morskih milj, kar pomeni kakih 80 ur vožnje (dva dneva in pol).
11. Predsednik Nemške demokratske republike je Wilhelm Pieck.
12. Kratko WHO ima Mednarodna zdravstvena organizacija (World Health Organization).

REŠITEV KRIŽANKE

IZ 24. ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. Srbkinja, 8. skrben, 13. turist, 14. floret, -a, 16. abuna, 37. krilim, 18. d. c., 19. Nema, 20. priok, 21. kri, 22. dno, 23. zračni, 24. Jovo, 25. as, 26. klesar, 27. koren, -r, 28. slaven, 29. palača, 30. Davonin, 32. veronai, 33. ipert, 34. narava, -i, 35. začim, 36. robida, 37. iz, 38. Arad, 39. gošica, 40. tja, 41. car, 42. kobila, 43. žrec, 44. (Ivan) Tavčar, 45. Aurora, 46. trupl, -j, solata, 48. gremi, 49. Arakan, 50. naribana. Navpično: 6. Nikolaj (Tresni), 48. GR (Gospodarsko razstavišče).

ROŽNO MLEKO

TEMELJITO DELO

Zobozdravnik celo večnost vrta pacientu po zobu in nenadoma vzklikne:

»Čudno! Pravite, da ta zob ni bil še nikoli zdravljen in vendar so tu na koncu svedra siledovi zlasti.«

»Se mi je kar zdelo,« odvrne klient trpeče, »privrtili ste do moje zlote ovratne igle.«

»Zelo dober način, kako preizkusimo bogastvo besednega zaklada kakšnega človeka. Je ta, da mora opisati Marilyn Monroe, ne da bi se pomagal s kretanjami,« je dejal Maurice Chevalier.

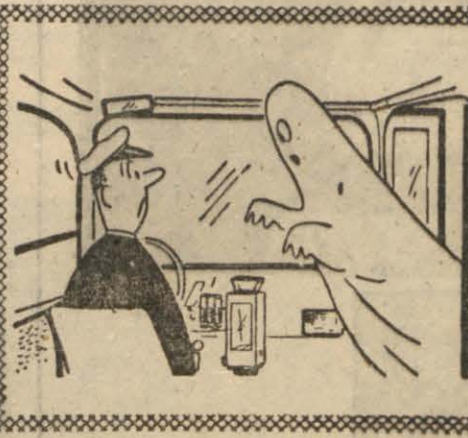
— Ali je res bilo tako slano?

— Pravkar leze v stolp Sophia Loren!

— Prosim, prosim, izvolite naprej!

Oprostite, ali pelje ta avtobus na pokopališče?

ZA volno svilo nylon perlon

ZLATOROG MARIBOR

MILO IN POSIP

Skopuh ima nov dežnik

»TT« STRAN 13 4. VII. 1957

Helmut Käutner

Kratka biografija: rojen 25. III. 1908 v Düsseldorfu. Proti vsem pravilom »grotoskno« dober učitelj in strasten obiskovalec realne gimnazije, pa še umetno obrtno šolo. Stroke: grafika, notranja arhitektura, scenografija in kostumi. Vrh tega je hodil še v ugledno plesno šolo. (Če danes pripravite Käutnerja do tega, da se zasuče, vam bo kaj hitro dokazal, da še vedno obvlada vse plesne stile od ruskega baleta do ekspresionističnega izraznega plesa. Tudi rock-and-roll demonstracije niso izvezete).

Nato se je vpisal na univerzo v Münchenu. Namesto za arhitekturo se je raje odločil za filologijo. Osnovni študij je študiral kabaret »Stirje poročevalci«. Zanj je pisal, v njem je režiral in igral od leta 1930 do 1935 torej do Goebbelsove prepovedi. Potem je bil igralec v bavarskem deželnem gledališču pa še sodelavec v operetah, komedijah ter tragedijah na odru v Leipzigu in Berlinu. Njegova prva odrska režija je bila »Turandot«. Leta 1938 je napisal prvi scenarij: »Salonski vagon 417«. Zatem je sledila prva filmska režija: »Kitty in svetovna konferenca«. V kratkem času vzpon do prvega filmskega režiserja Zahodne Nemčije. Glavne postaje na njegovi poti navzgor: »Romanca v molu«, »Muzicramo«, predvsem pa »Pod mostovi«. Po vojni: »V tistih dneh«, »Poslednji most«, »Vražji general« in »Kopeniški stolnik«. Nazadnje je snemal film »Zürška zaroka« v St. Moritzu. Kmalu namerava zapustiti Evropo, da bi v Hollywoodu z režiranjem svoj prvi ameriški film.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

- Če bi vam začela goreti hiša, kaj bi najprej rešili iz nje?
- Sebe.
- Kaj bi predlagali za temo filma, ki naj bi pripomogel k izboljšanju odnosov med narodi sveta?
- Film o Henryju Dunantu! — Toda dober film ...
- Kaj bi napravili, če bi smeli nekakšno početi nekaj neumnega?
- Glede tega nimam nobene posebne želje. V okviru svojih možnosti pa smem tako ali tako storiti veliko neumnega. Vrh tega: kar res pride v poštev, je komajda primerno za objavo ...
- Katera lastnost igralcev je najprej...

jetnejša: ničernost, sebičnost, samozadovoljnost?

— Samozadovoljnost! — Proti ničernosti pomaga humor, sebičnost je poklicna bolezen igralcev, na katero se prav tako navadimo. Toda proti samozadovoljnosti

sem brez moči. Kot režiser bi rad pomagal, ne pa ukazoval ...

— Katere tri filme, ki so jih doslej ustvarili, smatrate za najpomembnejše?

— »Lov za zlatom«, »Prepovedane igre«, »Tatovi koles«.

— Kaj bi raje filmali: »Božansko komedijo«, »Simplicissimus«, »Gol in mrtev«?

— »Simplicissimus«!

— Kaj bi storili, če bi se v vaši sobi nenadoma pojavil angel?

— To zavisi od angela.

— Katere pregrehe bi se najraje odvadili?

— Imam samo eno in to se ne bi v nobenem primeru odrekel! Toda vedite, kajenje ne sodi k pregreham.

— Koga bi vzeli s seboj na osamljeni otok?

— Dobra prijatelja, ki ima izkušnje v gradnji ladij.

— Kateri od treh slavni mož bi bili najraje: Eisenstein, Rubens, Don Juan?

— Don Juan!

— Katere slavne osebnosti bi najraje upodobili v filmu?

— Malega človeka s ceste.

— S katerim režiserjem bi najraje snemali film?

— Z Williamom Wyllerjem.

— Če bi smeli delati filme samo še v Nemčiji ali pa v Ameriki, kje bi jih snemali?

— V Franciji.

— Kaj bi svetovali mladim ljudem, ki želijo postati filmski igralci?

— Naj to ne postanejo! — Ta nasvet dam vsekakor v upanju, da bodo resnično nadarjeni kljub temu uspehi ...

ESTHER WILLIAMS, PLAVAJOČA VENE-
RA, JE TOKRAT STOPILA NA TRDNA
ZEMELJSKA TLA — V FILMU, KI GA
TO POLETJE PRIPRAVLJAJO V ITALIJI,
BO SAMO ENKRAT SKOČILA V MORJE!
NAŠA SLIKA JE BILA PRED DNEVI PO-
SNETA NA PLESU RDEČEGA KRIŽA
V RIMU

FILMI, KI JIH BOMO GLEDALI

»BEL AMI« (Lepi striček) — francosko-avstrijski barvisti film
Proizvodnja: Projectograph (Wien) - Films Malcherers (Paris)
Režija: Louis Daquin
V glavnih vlogah: Jean Danet, Anne Vernon, Renee Faure

Leta 1955 je francoski režiser Louis Daquin, ki ga naša publika pozna po filmih »Ob zorih« in »Mi otroci« in ga torej ne kaže zamenjati z drugim, zelo znanim francoskim režiserjem Henryjem Decodom, posnel na Dunaju film, ki je zelo doleden prenos znamenitega romana »Lepi striček« (Bel Ami) Guya Maupassanta. Najbolj znano filmsko verzijo tega Maupassantovega dela je z režiranjem, hkrati pa zanjo tudi sam napisal scenarij in igral glavno vlogo, znani nemški zvezdnik Willy Forst, vendar mu je literarna predloga služila samo za navdih in je doseganje prenesel na Dunaj, tako da je nastala pravzaprav le običajna dunajska opereta. Film so predvajali pred vojno tudi pri nas in je doživel zelo velik komercialni uspeh.

Novo verzijo tega filma so posneli lani v dveh verzijah: francoski in avstrijski. Mi smo odkupili francosko verzijo s francoskimi igralci, medtem ko nastopa v avstrijski verziji v glavni vlogi Johannes Heesters. Ob novem filmu se je vzdignilo mnogo prahu, ko je francoska cenzura prepovedala predvajanje. Spor je prišel celo pred parlament, kjer so nekateri poslanci razkrili umazano politiko prirojanja vselbin, ki niso vladni pri sreči. Neki poslanec je v svojem govoru ostro napadel prosvetnega ministra in mu predlagal, naj prepove še kar izdajanje Maupassantovih del, če je že tako daleč. Jedro spora je pri filmu isto kot pri romanu: Maupassant je s svojo jedko ironijo opisal umazane posle okoli ustanavljanja kolonij v Afriki, posebej v Maroku. Razpravljanje o teh zadevah pa je zdaj še posebej boleče za francosko vlado.

Film pripoveduje o brezobzirni borbi mladega in lepega lahkoživca, da si pridobi ugled in položaj v družbi. S svojimi uspehi pri vplivnih damah postane kmalu »Bel Ami« in častnik pri vladnem častniku, kasneje pa celo vplivna politična osebnost. Toda bolj ko raste njegov ugled v družbi, bolj moralno propada, dokler ne postane izpričenec in vlačugar, ki ga varuje denar.

HERR BRANDO

Marlon Brando se je od zgodovinskih vlog spet vrnil k karakternim. V najnovjšem filmu »Mladi lev« po Irvinu Shawu bestsellerju iz zadnje vojne — ki ga snemajo v Franciji, igra nacističnega poročnika

Na najvišje lestvice
filmske slave se je na
povzpela mlada Av-
strijka Romy Schnei-
der. Film, v katerem
pravkar nastopa, ima
naslov »Monsieur in ga
snemajo v Parizu. To-
da filmati, se pravi
tudi šakati — in tako
sedi Romy torej v
Luxemburškem parku
in šaka na sonce ...
ali na običajni spre-
hod s Horstom Buch-
holzem, svojim part-
nerjem?

HERBIBABE

